मुद्रित

१) श्री सत्यनारायणपूजा सार्थ कथा

पत्रे: २८

50483 पुरंदरे आणि कं. इ. स. १८९५

२) श्री हरितालिकापूजा कथा

50490 पत्रे: १५

पुरंदरे आणि कं. इ. स. १८९५

३) ऋषिपंचमीपूजा सार्थ कथा

50491 पत्रे: १२

पुरंदरे आणि कं. मुंबई इ. स. १८९५

आकार: "३" × "५"

294.5
VSa Sat
50483

THE LIBRARY

S. N. D. T.
WOMEN'S UNIVERSITY
BOMBAY.

S. N. D. T. WOMEN'S UNIVERSITY
LIBRARY

25 APR 1972

25141
P.aper
12cm
(54)
Rel/-

S.N.D.T. WOMEN'S UNIVERSITY LIBRARY

25 APR 1972

50483

ब्रा०
उल्कामुख रा-
राणी
ब्राम्हण.
साधुवणिक्.
स्त्री.
कलावती व इतर स्त्रिया.
जां.
सा.
नौका.
ब्रा.
गोपाल.

पूर्व

श्रीसत्यनारा[illegible] सामग्री

१ कदलीस्तंभ
२ आम्रपल्लव तोरणम्
३ पंचपल्लवाः
४ सुवर्णमूर्तिः
५ कलशः
६ यज्ञोपवीतम्
७ पंचरत्नानि
८ वस्त्रोपवस्त्रम्
९ तंदुलाः
१० कुंकुमम्
११ अबीरः
१२ गुलालः
१३ धूपः
१४ पुष्पाणि
१५ तुलसीदलानि
१६ नारिकेलफलं
१७ ताबूलादलानि
१८ पूगीफलानि

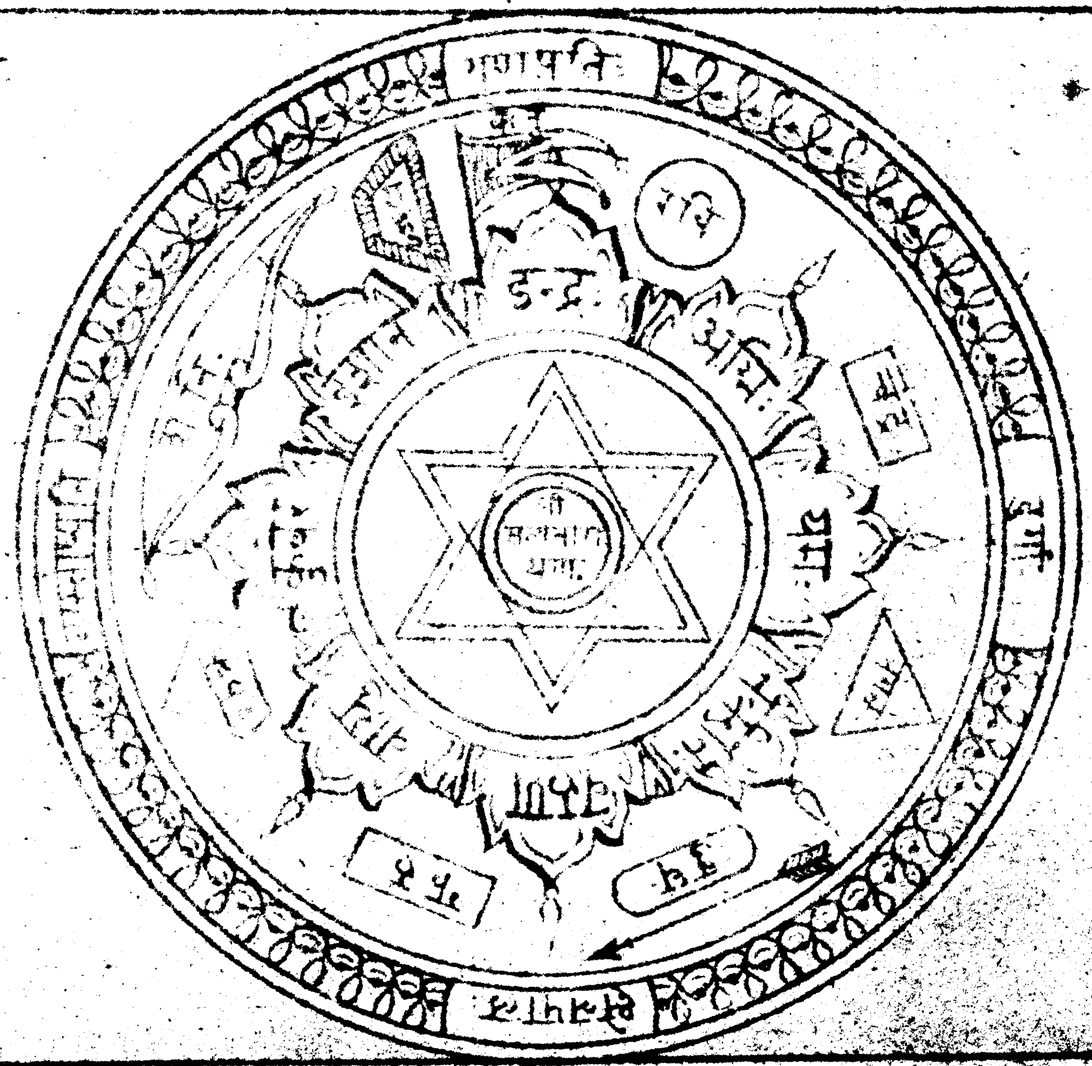

१९ नानाफलानि
२० माला
२१ पंचामृत पदार्थाः
दुग्ध, दधि, घृत, मधु, शर्करा
२२ पुण्याहवाचन कलशः
२३ भगवदर्थे पीठम्
२४ पीठम्
२५ रंगवल्यर्थं रंगः
२६ दक्षिणार्थं द्रव्यम्
नैवेद्यार्थं प्रसाद पदार्थः
१। घृत
१। शर्करा
१। दुग्ध
१। गोधूमचूर्णम्
१। कदली फलम्
प्रत्येक पदार्थ सवा मा-
माणे घेऊन शिजवावे
सत्यनारायणाला हा नै-
वेद्य फार प्रियकर होतो

पश्चिम

श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ अथसत्यनारायणव्रतकथापूजाप्रारंभः ॥ प्रतिपौर्णमा
स्याममावास्यायांचैकादश्यां सूर्यपर्वदिनेसंक्रांतौ व्यतीपातादिपर्वसुरविवारेयस्मि
न्कस्मिन्दिनेवामनउत्साहेउपोष्यनित्यविधिंकृत्वासायाह्नेस्नात्वापूजास्थानमागत्य
शुद्धासनेउपविश्याचम्यपवित्रपाणिः प्राणानायम्येदशकौलांसकीर्त्यअमुकगौत्रस्य
अमुकशर्मणःममसकलदुरितोपशमनसर्वापच्छांतिपूर्वकसकलमनोरथसिद्ध्यर्थंयथा
संपादितसामग्र्यागणेशगौरीवरुणब्रह्मविष्णुरुद्रलक्ष्मीसूर्यादिनवग्रहदेवता इंद्राद्यष्टौ
लोकपालेदवतापूजनपूर्वकंअंगीकृतश्रीसत्यनारायणपूजनंतदुक्तंकथाश्रवणमहंकरि
ष्ये॥शरीरशुद्ध्यर्थंपुरुषसूक्तन्यासांलघुन्यासांश्चकरिष्ये॥ यथाविधिन्यासांश्चकरिष्ये॥
तदंगआसनादिकलशाराधनंचकरिष्ये॥पृथ्वीतिमंत्रस्य॥मेरुपृष्ठऋषिःसुतलंछंदःकूर्मो
देवताआसनेविनियोगःपृथ्वीत्वयाधृतालोकादेवित्वंविष्णुनाधृता ॥ त्वंचधारयमांदे
विपवित्रंकुरुचासनं ॥१॥ अपसर्पंतुयेभूतायेभूताभूमिसंस्थिताः ॥ येभूताविघ्नकर्तार
स्तेनश्यंतुशिवाज्ञया ॥ २ ॥ ततःकलशपूजनं ॥ कलशस्यमुखेविष्णुः० ॥ शंखाद्ये

चंद्रदैवत्यंमध्येवरुणदेवता ॥ पृष्ठेप्रजापतिश्चैवअग्रे गंगासरस्वती ॥ आगमार्थंतुदे
वानांगमनार्थंतुरक्षसां ॥ कुरुघंटेरवंतत्रदेवताह्वानकारकं ॥ इतिकलशशंखघंटापूज
नंकुर्यात् ॥ तत्रादौनिर्विघ्नतासिद्ध्यर्थंमहागणपतिपूजनंपंचवाक्यैःपुण्याहवाचनंवा
कार्यं ॥ तत्रमह्यंसहकुटुंबिने० ॥ अद्यकरिष्यमाणश्रीसत्यनारायणव्रताख्यस्यकर्म
णःपुण्याहंभवंतोब्रुवंतुॐपुण्याहं ॥ इत्याद्यूहःकार्यः ॥ स्त्रीशूद्रादिभिःवैदिकमंत्ररहितं
कार्यं ॥ अथकलशस्थापनं ॥ ॐमहीद्यौःपृथिवीचनइमंयज्ञंमिमिक्षतां ॥ पिपृतांनो
भरीमभिरितिमंत्रेणभूमिंप्रार्थ्य ॥ ॐओषधयःसंवदंतेसोमेनसहराज्ञा यस्मैकृणोति
ब्राह्मणस्तँराजन्पारयामसिइतिमंत्रेणतंदुलराशिंकृत्वातदुपरि ॥ ॐ आकलशेषुधाव
तिपवित्रेपरिषिच्यतेउक्थैर्यज्ञेषुवर्द्धतेइतिमंत्रेणकलशंसंस्थाप्यतस्मिन्कलशे ॥ ॐइमं
मेगंगेयमुनेसरस्वतिशुतुद्रिस्तोमंसचतापरुष्ण्या ॥ असिक्न्यामरुद्वृधेवितस्तयार्जी
कीयेशृणुहियासुषोमयाइतिमंत्रेणउदकंसंस्थाप्य॥ॐगंधद्वारांदुराधर्षांनित्यपुष्टांकरी
षिणीं ॥ ईश्वरींसर्वभूतानांतामिहोपह्वयेश्रियंइतिमंत्रेणचंदनं ॥ ॐकांडात्कांडात्प्ररो

हंतिपरुषःपुरुषःपरि ॥ एवानोदूर्वेप्रतनुसहस्रेणशतेनचइतिमंत्रेणदूर्वाः ॥ ॐ अश्वत्थे
वोनिषदनंपर्णेवोवसतिष्कृता गोभाजइत्किलासथयत्सनवथपूरुषंइतिमंत्रेण १ आम्र
२ औदुंबर ३ पिप्पल ४ जंबीर ५ पायरी इतिपंचपल्लवान् ॥ ॐ याः फलिनीर्या
अफलाअपुष्पायाश्चपुष्पिणीः बृहस्पतिप्रसूतास्तानोमुंचंत्वꣳहसःइतिमंत्रेणफलानि॥
ॐ सहिरत्नानिदाशुषेसुवातिसविताभगः ॥ तंभागंचित्रमीमहे सुवर्ण १ रौप्य २
मौक्तिक ३ राजावर्त ४ प्रवाल ५ इतिपंचरत्नानि ॥ ॐहिरण्यरूपःसहिरण्यसंदृ
गपान्नपात्सेदुहिरण्यवर्णः ॥ हिरण्ययात्परियोनेर्निषद्याहिरण्यदाददत्यंनमस्मै इतिमं
त्रेणहिरण्यं ॥ॐयुवासुवासाःपरिवीतआगात् सउश्रेयान्भवतिजायमानःतंधीरासः
कवयउन्नयंतिस्वाध्योमनसादेवयंतःइतिमंत्रेणअक्षतान् ॥ ॐपूर्णादर्विपरापत सुपू
र्णापुनरापत ॥ वस्नेवविक्रीणावहाइषमूर्जꣳशतक्रतोइतिमंत्रेणतंदुलपूरितपूर्णपात्रंनि
धायतन्मध्येकुंकुमादिनाअष्टदलंकृत्वा ॥ ॐ तत्त्वायामिब्रह्मणावंदमानस्तदाशास्ते
यजमानोहविर्भिः अहेडमानोवरुणेहबोध्युरुशꣳसमानआयुः प्रमोषीःइतिमंत्रेणवरु

णमावाह्यनाममंत्रेणपूजांकुर्यात् ॥ अथपूर्णपात्रेदेवतास्थापनं ॥ गणेशगौरीवरुणब्र
ह्मविष्णुरुद्रलक्ष्मीसूर्यादिनवग्रहहेंद्राद्यष्टौलोकपालदेवतानांतत्तदुक्तैर्वैदिकमंत्रैःस्थाप
नंपूजनंचकुर्यात् आकृष्णेनरजसावर्त्तमानोनिवेशयन्नमृतंमर्त्यंच हिरण्ययेन
सवितारथेनादेवोयातिभुवनानिपश्यन् जपाकुसुमसंकाशंकाश्यपेयंमहाद्युतिं ॥
तमोरिंसर्वपापघ्नंप्रणतोस्मिदिवाकरं सूर्यायनमःआवाहयामि गंधाक्षतपुष्पाणि
समर्पयामि १ एवंसर्वत्र इमंदेवाअसपत्नꣳसुवध्वंमहतेक्षत्रायमहतेज्येष्ठायमहते
ज्यानराज्यानराज्यायेंद्रस्येंद्रियाय ॥ इमममुष्यपुत्रममुष्यैपुत्रमस्यैविषएषवोमी
राजासोमोऽस्माकंब्राह्मणानाꣳराजा ॥ दधिशंखतुषाराभंक्षीरोदार्णवसंभवं नमा
मिशशिनंसोमंशंभोर्मुकुटभूषणं चंद्रायनमः ॥ २ ॥ अग्निर्मूर्द्धादिवःककुत्पतिः पृ
थिव्याअयं अपाꣳरेताꣳसिजिन्वति धरणीगर्भसंभूतंविद्युत्कांचनसन्निभं कुमारं
शक्तिहस्तंचमंगलंप्रणमाम्यहं भौमायनमः॥ ३ ॥ उब्दुध्यस्वाग्नेप्रतिजागृहित्वमिष्टा
पूर्तेसꣳसृजेथामयंच अस्मिन्त्सधस्थेअध्युत्तरस्मिन्विश्वेदेवायजमानश्चसीदत ॥ प्रि

यंगुकलिकाश्यामरूपेणाप्रतिमंबुधं सौम्यंसौम्यगुणोपेतंतंबुधंप्रणमाम्यहं बुधायन
मः ॥ ४ ॥ बृहस्पतेअतियदर्जोअर्हाद्युमद्विभातिक्रतुमज्जनेषुजद्दीदयच्छवसऋतप्र
जाततदस्मासुद्रविणंधेहिचित्रं। देवानांचऋषीणांचगुरुंकांचनसन्निभं । बुद्धिरूपंत्रि
लोकेशंतंनमामिबृहस्पतिं गुरवेनमः ॥ ५ ॥ अन्नात्परिस्तुतोरसंब्रह्मणाव्यपिबत्क्षत्रं
पयः सोमंप्रजाप्रतिः ऋतेनसत्यमिंद्रियंविपान ँ शुक्रमंधसः इंद्रस्येंद्रियमृतंपयोमृतं
मधु ॥ हिमकुंदमृणालाभंदैत्यानांपरमंगुरुं सर्वशास्त्रप्रवक्तारंभार्गवंप्रणमाम्यहं शु
क्रायनमः ॥ ६ ॥ शन्नोदेवीरभीष्टयआपोभवंतुपीतये शंजोरभिस्रवंतुनः ॥ नीलां
जनसमाभासंरविपुत्रंयमाग्रजं छायामार्तंडसंभूतंतंनमामिशनैश्चरं शनैश्चरायनमः७
कयानश्चित्रआभुवदूतीसदावृधःसखा कयाशचिष्ठयावृताअर्धकायंमहावीर्यंचंद्रादि
त्यविमर्दनं सिंहिकागर्भसंभूतंतंराहुं प्रणमाम्यहं राहवेनमः ॥८॥ केतुंकृण्वन्नकेतवेपे
शोमर्जाअपेशसे समुखद्भिरजायथा॥पलाशपुष्पसंकाशंतारकाग्रहमस्तकंरौद्रंरौद्रात्म
कंघोरंतंकेतूंप्रणमाम्यहं केतवेनमः॥९॥अथपंचलोकपालदेवतास्थापनं॥ॐगणानां

त्वागणपतिँ हवामहेप्रियानांत्वाप्रियपतिँ हवामहेनिधीनांत्वानिधिपतिँ हवामहे
व्वसोममआहमजानिगर्भधमात्वमजासिगर्भधं० वक्रतुंडमहाकायसूर्यकोटिसमप्रभ
निर्विघ्नंकुरुमेदेवसर्वकार्येषुसर्वदा श्रीगणपतयेनमः १ ॐ ब्रह्मजज्ञानंप्रथमंपुरस्तात्सुरु
चोवेनआवःसबुध्न्याउपमाअस्यविष्ठाः सतश्चयोनिमसतश्चविवःनमोरजोजुषेसृष्टौ
स्थितौसत्वमयायच तमोमयायसंहारेविश्वरूपायवेधसे ब्रह्मणेनमः २ विष्णोरराटम
सिविष्णोःश्नप्त्रेस्थोविष्णोःस्युरसिविष्णोर्ध्रुवोसिवैष्णवमसिविष्णवेत्वा शांताका०
वि०।३। नमः शंभवायचमयोभवायचनमः शंकरायचमयस्करायचनमः शिवायच
शिवतरायच। रुद्राक्षकंकणलसत्करदंडयुग्मंभालांतरालचितभस्मधृतंत्रिपुंड्रं पंचाक्षरीं
परिपठन्वरमंत्रराजं ध्यायेत्सदापशुपतिंशरणंव्रजेहं शिवायनमः ॥ ४ ॥ श्रीश्चतेलक्ष्मी
श्चपत्न्यावहोरात्रेपार्श्वेनक्षत्राणिरूपमश्विनौव्यात्तंइष्टम्मन्निखाणामुंमइखाणसर्वलो
कंमइखाण ॥ याश्रीःस्वयंसुकृतिनोभवनेष्वलक्ष्मीः पापात्मनांकृतधियांहृदयेषुबु
द्धिः। लज्जास्थितांकुलजनप्रभवस्यलज्जातांत्वांनताः स्मपरिपालयदेविविश्वंलक्ष्म्यै

नमः ॥ ५ ॥ ततोदिक्पालदेवतास्थापनंपूर्वस्यांदिशिइंद्रंसांगंसपरिवारंसायुधंसश
क्तिकंसवाहनंएभिर्गंधाद्युपचारैस्त्वामहंपूजयामि इंद्रायनमः एवंअग्न्यादीन्संपूज्य
मध्येमुख्यदेवतास्थापनंब्राह्मणानांशालिग्रामशिला ॥ स्त्रीशूद्रादीनांतुप्रतिमापू
जनं ॥ ॐ इदंविष्णुर्विचक्रमे० ॥आगच्छागच्छदेवेशतेजोराशेजगत्प्रभो ॥ क्रियमा
णांमयापूजांगृहाणपरमेश्वर ॥ भोश्रीसत्यनारायणइहागत्यइहतिष्ठश्रीसत्यनाराय
णायनमःश्रीसत्यनारायणंआवाहयामि ॥ अथध्यानं ॥ हस्तेपुष्पंधृत्वाध्यानंकु
र्यात् ॥ शांताकारं०॥ध्यायेत्सत्यंगुणातीतंगुणत्रयसमन्वितं ॥ लोकनाथंत्रिलोकेशं
कौस्तुभाभरणंहरिम्॥१॥नीलवर्णंपीतवासंश्रीवत्सपदभूषितं ॥ गोविंदंगोकुलानंदंब्र
ह्माद्यैरभिपूजितं ॥ २ ॥ इतिपठित्वापुष्पंसमर्पयेत् ॥ ॐसहस्रशीर्षापुरुषःसहस्राक्षः
सहस्रपात् सभूमिँ सर्वतःस्पृत्वात्यतिष्ठद्दशांगुलं ॥ आगच्छभगवन्देवस्थानेचात्र
स्थिरोभव ॥ यावत्पूजांकरिष्येहंतावत्त्वंसन्निधौभव ॥ इत्यावाहनं ॥ ॐपुरुषएवे
दंसर्वंयद्भूतंयच्चभाव्यं उतामृतत्वस्येशानोयदन्नेनातिरोहति नानारत्नसमायुक्तंका

र्तस्वरविभूषितं ॥ आसनंदेवदेवेशप्रीत्यर्थंप्रतिगुह्यतां ॥ इतिआसनं ॥ ॐएतावा
नस्यमहिमातोज्यायांश्चपुरुषः पादोस्यविश्वाभूतानित्रिपादस्यामृतंदिवि नारा
यणनमस्तेस्तुनरकार्णवतारक ॥ पाद्यंगृहाणदेवेशममसौख्यंविवर्धय ॥ इतिपाद्यं० ॥
ॐत्रिपादूर्ध्वउदैत्पुरुषःपादोस्येहाभवत्पुनः ततोविष्वंव्यक्रामत्साशनानशनेअभि ॥
व्यक्ताव्यक्तस्वरूपायहृषीकपतयेनमः ॥ मयानिवेदितोभक्त्याअर्घोयंप्रतिगुह्यतां ॥
इत्यर्घ्यं० ॥ ॐतस्माद्विराळजायतविराजोअधिपुरुषः सजातोऽत्यरिच्यतपश्चाद्भूमि
मथोपुरःमंदाकिन्यास्तुयद्वारिसर्वपापहरंशुभं ॥ तदिदंकल्पितंदेवसम्यगाचम्यतां
त्वया ॥ इत्याचमनं० ॥ ॐयत्पुरुषेणहविषादेवायज्ञमतन्वतवसंतोअस्यासीदाज्यं
ग्रीष्मइध्मःशरद्धविः ॥ गंगेचयमुनेचैवगोदावरिसरस्वति ॥ नर्मदेसिंधुकावेरिजलेस्मि
न्संनिधिंकुरु ॥ इतिमलापकर्षस्नानंसमर्पयामिअथपंचामृतस्नानं ॥ ॐपयःपृथिव्यां
पयऊखधीषुपयोदिव्यंतरिक्षेपयोधाः पयस्वतिःप्रदिशःसंतुमह्यंसुस्वादुनातिरुच्येनग
व्येनपयसाविभो ॥ स्नानीयंतेमयाभक्त्यागृहाणपुरुषोत्तम ॥ इतिपयःस्नानंस० ॥

ॐदधिक्राणोअकारिषंजिष्णोरश्वस्यवाजिनःसुरभिनोमुखाकरत्प्रणआयु*षितारिष
त्॥ चंद्रमंडलसंकाशंसर्वदेवप्रियंदधि ॥ स्नपनार्थंमयादत्तंप्रीत्यर्थंप्रतिगृह्यतां ॥ इतिद
धिस्नानं ॥ ॐघृतंमिमिक्षेघृतमस्ययोनिर्घृतेश्रितोघृतमवस्यधाम अनुष्वधमावहमा
दयस्वस्वाहाकृतंवृषभवक्षिहव्यं ॥ घृतकुंभसमायुक्तघृतयोनेघृतश्रिया ॥ घृतभुक्घृत
दातासिघृतस्नानायगृह्यतां ॥ इतिघृतस्नानंस० ॥ ॐमधुवाताऋतायतेमधुक्षरंति
सिंधवः माध्वीर्नःसंत्वोषधीः ॥ १ ॥ मधुनक्तमुतोषसोमधुमत्पार्थिवंरजः मधुद्यौरस्तु
नःपिता ॥ २ ॥ मधुमान्नोवनस्पतिर्मधुमा ँअस्तुसूर्यःमाध्वीर्गावोभवंतुनः ॥ ३ ॥
मधुरूपोवसंतस्त्वंत्वमेवसर्वदाविभो ॥ मधुसूदनसंप्रीत्यैमधुस्नानायगृह्यतां ॥ इतिम
धुस्नानंस० ॥ ॐअपा ँरसमुद्वयस ँसूर्येसंत ँसमाहितंअपा ँरसस्ययोरसस्तंवोगृह्णा
म्युत्तममुपयामगृहीतोसींद्रायत्वाजुष्टंगृह्णामेषयेतोनिरिंद्रायत्वाजुष्टतमं शर्कराघृतसंयु
क्तंत्वमेवशर्कराप्रभो ॥ अनंतशर्कराप्रीत्यास्नानायप्रतिगृह्यतां ॥ इतिशर्करास्नानंस० ॥
प्रतिस्नानेशुद्धोदकस्नानंपंचोपचारपूजांवाकुर्यात् ॥ ततःपुरुषसूक्तेनवाविष्णूसूक्तेनम

हाभिषेकंकुर्यात् शूद्रगृहेमहिम्नस्तोत्रेणमनोजुतिरितिप्रतिष्ठा ॥ ॐमनोजुतिर्जुखतामा
ज्यस्यबृहस्पतिर्यज्ञमिमंतनोत्वरिष्टंयज्ञंसमिमंदधातुविश्वेदेवासहमादयंताम् ॐप्रति
ष्ठइतिपूर्ववत्आसनेप्रतिष्ठाप्य ॥ ॐतंयज्ञंबर्हिषिप्रौक्षन्पुरुषंजातमग्रतःतेनदेवाअयजं
तसाध्याऋषयश्चये ॥ वेदसूक्तसमायुक्तेयज्ञसामसमन्विते सर्ववर्णप्रदेदेववाससीप्रति
गृह्यताम् ॥ इतिवस्त्रंस० ॥ ॐतस्माद्यज्ञात्सर्वहुतःसंभृतंपृषदाज्यं पशूंस्तांश्चक्रेवाय
व्यानारण्यान्ग्राम्याश्चये ब्रह्मविष्णुमहेशैश्चनिर्मितंब्रह्मसूत्रकं ॥ यज्ञोपवीतदानेनप्री
यतांकमलापतिः ॥ इतियज्ञोपवीतंस० ॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतऋचःसामानिजज्ञिरे
छंदाँसिजज्ञिरेतस्माद्यजुस्तस्मादजायत श्रीखंडंचंदनंदिव्यंगंधाढ्यंसुमनोहरं ॥ वि
लेपिनंसुरश्रेष्ठचंदनंप्रतिगृह्यतां ॥ इतिचंदनंस० ॥ हरिद्रारंजितादेविसुखसौभाग्यदा
यिनी ॥ अतस्त्वांपूजयिष्यामिगृहाणपरमेश्वरी ॥ इतिहरिद्रांस०॥ कुंकुमंकामिकादि
व्यंकामनाकामसंभवम् ॥ कुंकुमेनार्चितेदेविगृहाणपरमेश्वरी ॥ इतिकुंकुमंस० ॥
ॐअहिरिवभोगैःपर्येतिबाहुंजायाहेतिंपरिबाधमानःहस्तघ्नोविश्वावयुनानिविद्वान्पु

मा ँसंपरिपातुविश्वतः ॥ इतिपरिमलद्रव्यंस० ॥ अक्षताश्चसुरश्रेष्ठाःकुंकुमोक्ताःसुशो
भिताः ॥ मयानिवेदिताभक्त्यागृहाणपरमेश्वर ॥ इतिअक्षतान्० ॥ ॐतस्मादश्वाअ
जायंतयेकेचोभयादतःगावोहजज्ञिरेतस्मात्तस्माज्जाताअजावयः ॥ मल्लिकादिसुगं
धीनिमालत्यादीनिवैप्रभो मयाहृतानिपूजार्थंपुष्पाणिप्रतिगृह्यतां ॥ इतिपुष्पाणिस
मर्पयामि ॥ विष्णुसहस्रनामभिः अष्टोत्तरशतनामभिर्वातुलसीदलार्पणंकुर्यात् ॥
ॐयत्पुरुषंव्यदधुःकतिधाव्यकल्पयन् मुखंकिमस्यात्किंबाहूकिमूरूपादाउच्यते वन
स्पतिरसोद्भूतोगंधाढ्योगंधउत्तमः ॥ आघ्रेयःसर्वदेवानांधूपोयंप्रतिगृह्यतां ॥ इति
धूपंस० ॥ ॐब्राह्मणोस्यमुखमासीद्बाहूराजन्यकृतः उरूतदस्ययद्वैश्यःपद्भ्यां ँशूद्रो
अजायतसाज्यंचवर्तिसंयुक्तंवन्हिनायोजितंमया ॥ दिपंगृहाणदेवेशत्रैलोक्यतिमिरा
पह ॥ इतिदीपंस० ॥ चंद्रमामनसोजातश्चक्षोःसूर्योअजायत श्रोत्राद्वायुश्चप्राणश्च
मुखादग्निरजायत ॥ घृतपक्वंहविष्यान्नंपायसंचसशर्करं ॥ कदलीदुग्धसंयुक्तंनैवेद्यंप्रति
गृह्यतां ॥ इतिनैवेद्यंस० ॥ हस्तप्रक्षालनं० ॥ मुखप्रक्षालनं० ॥ करोद्वर्त्तनार्थंचंदनं०॥

सर्वपापहरंदिव्यंगांगेयंनिर्मितंजलं ॥ आचमनंमयादत्तं गृह्यतांपुरुषोत्तमे ॥ इत्या
चमनीयं ॥ लवंगकर्पूरयुतंतांबूलंसुरपूजितं ॥ प्रीत्यागृहाणदेवेशममसौख्यंविवर्धय ॥
इतितांबूलंसम० ॥ हिरण्यगर्भगर्भस्थंहेमबीजंविभावसोः ॥ अनंतपुण्यफलदमतः
शांतिंप्रयच्छमे ॥ इतिदक्षिणांसमर्पयामि ॥ इदंफलंमयादेवस्थापितं पुरतस्तव ॥ तेन
मेसफलावाप्तिर्भवेज्जन्मनिजन्मनि ॥इतिफ०॥ चतुर्वर्तिसमायुक्तंघृतेनचसुपूरितं ॥ नी
रांजनेनसंतुष्टो भवत्येवजगत्पतिः ॥ इतिनीरांजनंस० ॥ ॐनाभ्याआसीदंतरिक्ष ँशी
र्ष्णोद्यौःसमवर्त्तत ॥ पद्भ्यांभूमिर्दिशःश्रोत्रात्तथालोकाँअकल्पयन् ॥ यानिकानि
चपापानिजन्मांतरकृतानिच ॥ तानितानिविनश्यंतुप्रदक्षिणपदेपदे ॥ इतिप्रदक्षि
णाःॐसप्तास्यासन्परिधयःस्त्रिःसप्तसमिधःकृताःदेवायद्यज्ञंतन्वानाअबध्नन्पुरुषंपशुं ॥
नमःसर्वहितार्थायजगदाधारहेतवे ॥ साष्टांगोयंप्रणामस्तेप्रयत्नेनमयाकृतः ॥ इति
नमस्कारः ॥ ॐयज्ञेनयज्ञमयजंतदेवास्तानिधर्माणिप्रथमान्यासन् ॥ तेहनाकंमहि
मानःसचंतयत्रपूर्वेसाध्याःसंतिदेवाः ॥ विद्याबुद्धिधनैश्वर्यपुत्रपौत्रादिसंपदःपुष्पांज

लिप्रदानेनदेहिमेईप्सितंवरं ॥ इतिमंत्रपुष्पंसमर्पयामि ॥ अथप्रार्थना ॥ यन्म
याभक्तियुक्तेनपत्रंपुष्पंफलंजलं ॥ निवेदितंचनैवेद्यंतद्गृहाणानुकंपया ॥ १ ॥
मंत्रहीनंक्रियाहीनंभक्तिहीनंजनार्दन ॥ यत्पूजितंमयादेवपरिपूर्णंतदस्तुमे ॥ २ ॥
अमोघंपुंडरीकाक्षंनृसिंहंदैत्यसूदनम् ॥ हृषीकेशंजगन्नाथंवागीशंवरदायकं ॥ ३ ॥
गुणत्रयंगुणातीतंगोविंदंगरुडध्वजं ॥ जनार्दनंजनातीतं जानकीवल्लभंहरिम् ॥४॥
प्रणमामिसदाभक्त्यानारायणमतःपरं ॥ दुर्गमेविषमेघोरेशत्रुभिःपरिपीडिते ॥ ५ ॥
निस्तारयस्वसर्वेषुतथानिष्टफलेषुच ॥ नामान्येतानिसंकीर्त्यईप्सितंफलमाप्नु
यात् ॥ ६ ॥ सत्यनारायणंदेवंवंदेहंकामदंप्रभुं ॥ लीलयाविततंविश्वंयेनतस्मैन
मोनमः ॥ ७ ॥ ॥ इतिप्रार्थना ॥ ॥ इतिपूजासमाप्ता ॥ ॥ अथतीर्थग्रहण
मंत्रः ॥ पादोदकंसत्यदेवनरोयः पिबतेतव ॥ तस्यांतर्गतजंपापंनश्यतेनात्रसंशयः
॥ १ ॥ इतितीर्थमंत्रः ॥ अथप्रसादभक्षणमंत्रः ॥ नारायणप्रसादंतुगृहीत्वाभक्तिभा
वतः ॥ सर्वान्कामानवाप्नोतिप्रेत्यसायुज्यमाप्नुयात् ॥ २ ॥ इतिप्रसादभक्षणमंत्रः॥

॥ आरति सत्यनारायणाची प्रारंभ ॥

काशिक्षेत्रींप्रगटुनदेसीद्विजराया॥वाजोहस्तीआणिरथधनसुतजाया ॥प्रल्हादापरित्यावरिकेलीबहुमाया॥अंतींदिल्हीयासीघननिलनिजकाया॥जयदेवजयदेवजयसत्येश्वरदेवा॥कलियुगिंतत्क्षणिंपाउनघेशीनिजसेवा ॥ जयदेव० ॥ १ ॥ नलगेजोतिषशुद्धीशास्त्रादिकशुद्धी ॥ व्हावीएकचबुद्धीज्यादिनमनिंवृद्धी ॥ इच्छितजें तेंदेसीमनुजाफलसिद्धी ॥ तेतिसकोटींमध्येंयायुगिंत्वत्सिद्धी ॥ जयदेव० ॥ २ ॥ साधुनामकवाणीबोले निजराणी ॥ देवाव्हावीमजलासंततिचीखाणी ॥ पूजननंतरमीतोहारीवरषोनी ॥ ऐसेंमानसिंनियमितसोडीतोंपाणी ॥ जयदेव० ॥ ३ ॥ ऐसातोहीसाधुदेउनिमनकामा ॥ शेवटिंगेलादेवारविकोटीधामा ॥ थकलातोहीशेषवर्णवितांमहिमा ॥ तेथेंथकतीजिव्हाघेतांतवनामा ॥ जयदेव० ॥ ४ ॥ अमृतकृष्णामतिनेंकेलीहीआर्ती ॥ मजलानाहींबुद्धिस्तवनाचीस्फूर्ती ॥ हृदयींबैसोदेवाकोमलतीमूर्ती ॥ दीनोद्धारादेवात्रिभुवनिंत्वत्कीर्ति ॥ जयदेवजयदेव० ॥ ५ ॥ आरती समाप्ता ॥

श्रीगणशाये नमः ॥ सत्यनारायणभाषाकथाप्रारंभः ॥ कोणेएके कालीं नैमिषारण्याचे ठाईं शौनकादि ऋषी, पौराणिक जो सूत त्याप्रत निश्चयात्मक प्रश्न करिते जाहले ॥१॥ हे सूता, कोणत्या व्रतें करून अथवा तपें करून वांछित फल प्राप्त होतें तें सर्व तुझ्यापासून श्रवण करण्याची इच्छा करीत आहों, तर आपण आह्मांस कथन करा ॥ २ ॥ असा ऋषींचा प्रश्न श्रवण करून सूत ह्मणतात, पूर्वीं नारदानें

व्यासउवाच ॥ एकदानैमिषारण्येऋषयःशौनकादयः ॥ पप्रच्छुर्मुनयःसर्वेसूतंपौराणिकंखलु ॥ १ ॥ व्रतेनतपसाकेनप्राप्यतेवांछितंफलं ॥ तत्सर्वंश्रोतुमिच्छामःकथयस्वमहामुने ॥ २ ॥ सूतउवाच ॥ नारदेनैवसंपृष्टोभगवान्कमलापतिः ॥ सुरर्षयेयथैवाहतच्छृणुध्वंसमाहिताः ॥ ३ ॥ एकदानारदोयोगीपरानुग्रहकांक्षया ॥ पर्यटन्विविधाँल्लोकान्मर्त्यलोकमुपागतः ॥ ४ ॥

भगवान् जो कमलापति त्याला असाच प्रश्न केला होता. त्या नारदाला विष्णूनें जें सांगितलें, तेंच मी तुह्मांला सांगतों. तें सावध चित्तें करून श्रवण करावें ॥ ३ ॥ कोणे एके समयीं नारद ऋषि लोकांवर उपकार करावे या इच्छेनें अनेक लोकांत फिरत होत्साता, या मनुष्यलोकांमध्यें प्राप्त होता जाहला ॥ ४ ॥

नंतर या मनुष्यलोकांत सर्व जन अनेक प्रकारच्या क्लेशेंकरून युक्त आणि नाना प्रकारच्या योनीं-मध्यें उत्पन्न होऊन,स्वकर्माच्या योगानें क्लेश भोगीत आहेत असें पाहून॥५॥कोणत्या उपायानें मनुष्यांचे दुःखांचा निश्चयानें नाश होईल, असा मनानें विचार करून, विष्णुलोकाप्रत गमन करिता जाहला ६ नंतर त्या वैकुंठलोकांचेठाईं भगवान् नारायण जो त्याला अवलोकन केलें. तो कसा आहे ? शुक्लवर्ण

ततोदृष्ट्वाजनान्सर्वान्नानाक्लेशसमन्वितान् ॥नानायोनिसमुत्पन्नान्क्लिश्यमानान्स्वकर्मभिः ॥ ५ ॥ केनोपायेनचैतेषांदुःखनाशोभवेद्ध्रुवं॥ इतिसंचिंत्यमनसा विष्णुलोकंगतस्तदा ॥ ६ ॥ तत्रनारायणंदेवंशुक्लवर्णंचतुर्भुजं ॥ शंखचक्रगदा पद्मवनमालाविभूषितं ॥ ७ ॥ दृष्ट्वातंदेवदेवेशंस्तोतुंसमुपचक्रमे ॥ नारद उवाच ॥ नमोवाङ्मनसातीतरूपायानंतशक्तये ॥ ८ ॥

आणि चर्तुभुजमूर्ति शंख चक्र गदा पद्म हस्तांमध्यें धारण केलीं आहेत, आणि वनमाला जी तिणेंकरून भूषित ॥ ७ ॥ असा जो भगवान् त्याला अवलोकन करून स्तुति करिता जाहला. नारद ह्मणतो, हे भगवान्, वाणी आणि मन यांच्या तूं पलीकडे अतीत आहेस, तुझीं अनंत स्वरूपें आणि शक्ति आहेत ॥ ८ ॥

आणि कसा आहेस आदि मध्य अंत यांहून निराळा निर्गुणरूपी आहेस आणि सर्वांच्या आदिभुत, परंतु भक्तांचें दुःख दूर करण्याकरितां सगुणरूप धारण करितोस ॥ ९ ॥ अशी स्तुती भगवान् श्रवण करून नारदाप्रत भाषण करिता जाहला. भगवान् म्हणतो, नारदा, तूं कशाकरितां प्राप्त

आदिमध्यांतहीनायनिर्गुणायगुणात्मने॥सर्वेषामादिभूतायभक्तानामार्तिनाशिने ॥ ९ ॥ श्रुत्वास्तोत्रंततोविष्णुर्नारदंप्रत्यभाषत॥ श्रीभगवानुवाच ॥ किमर्थमागतोसित्वंकिंतेमनसिवर्तते ॥१० ॥ कथयस्वमहाभागतत्सर्वंकथयामिते ॥ श्रीनारदउवाच॥ मर्त्यलोकेजनाःसर्वेनानाक्लेशसमन्विताः॥ नानायोनिसमुत्पन्नाःपच्यंतेपापकर्मभिः ॥ ११ ॥

जाहलास व तुझ्या मनांत काय इच्छा आहे ? ॥ १० ॥ तें सर्व मला सांगावें असें भगवंताचें भाषण ऐकून, नारद ह्मणतो, हे देवा, मनुष्य लोकामध्यें सर्वजन नानाप्रकारच्या योनींमध्यें उत्पन्न जाहले आहेत ॥ ११ ॥

तर हे नाथ, अल्प अपायेंकरून त्या लोकांचें दुःख कसें दूर होईल याविषयीं उपाय तुमच्यापासून मी श्रवण करण्याची इच्छा करीत आहें. जर मजवर कृपा आहे तर सांगा ॥ १२ ॥ असें भगवान् नारदाचें भाषण ऐकून ह्मणतो कीं, हे वत्सा नारदा, सर्व लोकांवर कृपा करावी अशा इच्छेनें फार चांगला प्रश्न केलास तर मी जें व्रत सांगतों तें केलें असतां सर्व मुमुक्षुजन दुःखरूप मोहां-

तत्कथंशमयेन्नाथलघूपायेनतद्वद ॥ श्रोतुमिच्छामितत्सर्वंकृपास्तियदितेमयि ॥ ॥ १२ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ साधुपृष्टंत्वयावत्सलोकानुग्रहकांक्षया ॥ यत्कृत्वा मुच्यतेमोहात्तच्छृणुष्ववदामिते ॥१३॥ व्रतमस्तिमहत्पुण्यंस्वर्गेमर्त्येचदुर्लभं ॥ तवस्नेहान्मेयावत्सप्रकाशः क्रियतेऽधुना ॥ १४ ॥ सत्यनारायणस्येदंव्रतंसम्यग्विधानताः ॥ कृत्वासद्यःसुखंभुक्त्वापरत्रमोक्षमाप्नुयात् ॥ १५ ॥

तून मुक्त होतील असें व्रत सांगतों तें श्रवण कर ॥ १३ ॥ तें व्रत महान्पुण्यकारक आहे आणि स्वर्गलोक व मनुष्यलोक यांचे ठाईं दुर्लभ आहे, परंतु हे नारदा, तुझ्या ठिकाणीं जो माझा स्नेह आहे या योगानें मी तुला आतां सांगतों ॥ १४ ॥ तें कोणतें? तर सत्यनारायणाचें व्रत उत्तम प्रकारच्या रीतीनें विधीयुक्त केलें असतां मनुष्य तत्काळ सुख भोगून अंतीं परलोकाचेठायीं मोक्षाप्रत प्राप्त होईल

॥ १५ असं भगवंताचें भाषण श्रवण करून नारद ह्मणतो, हें व्रत केल्यानें काय फल प्राप्त होईल आणि याचा विधि कसा आणि हें व्रत पूर्वीं कोणीं केलें आहे ॥ १६ ॥ आणि हें व्रत कधीं करावें हें सर्व मला विस्तारपूर्वक कथन करा. असें नारदाचें भाषण ऐकून भगवान् ह्मणतात, हें व्रत केलें असतां हें दुःखशोकाचें शमन करणारें आणि धनधान्याची वृद्धि करणारें आहे ॥ १७ ॥ हें व्रत स्त्रियांला

तच्छ्रुत्वाभगवद्वाक्यंनारदोमुनिरब्रवीत् ॥ श्रीनारदउवाच ॥ किंफलंकिंविधानं चकृतंकेनैवतद्व्रतं ॥१६ ॥ तत्सर्वंविस्तराद्ब्रूहिकदाकार्यंहितद्व्रतम् ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ दुःखशोकादिशमनंधनधान्यप्रवर्धनं ॥ १७ ॥ सौभाग्यसंततिकरं सर्वत्रविजयप्रदम् ॥ यस्मिन्कस्मिन्दिनेमर्त्योभक्तिश्रद्धासमन्वितः ॥ १८ ॥ सत्यनारायणंदेवंयजेच्चैवनिशामुखे ॥ ब्राह्मणैर्बांधवैश्चैवसहितोधर्मतत्परः ।१९।

सौभाग्यदायक आणि संतति देणारें आहे; तसेंच पुरुषांला विजयप्रद आहे. कोणत्याहि दिवशीं मनुष्यांला इच्छा होईला तेव्हां भक्तिश्रद्धापूर्वक पूजन करावें ॥ १८ ॥ सायंकालाचे ठायीं ब्राह्मण आणि इष्ट-मित्रबांधवांसहवर्तमान धर्मतत्पर होत्साते सायंकालाचे ठायीं सत्यनारायणाचें पूजन करावें ॥ १९ ॥

नैवेद्य भक्तीकरून समर्पण करावा; तो कोणता ? गव्हांचा रवा सवाशेर, त्यामध्यें केळीं, तूप, दूध, साखर हीं सवाशेर प्रमाणें असावींत ॥ २० ॥ गहूं न मिळतील तर तांदुळांच्याकण्या घ्याव्या, त्यांत शर्करा किंवा गूळ शेरावर पाव याप्रमाणें एकत्र करून देवाला अर्पण करावा ॥ २१ ॥ नंतर इष्ट जनांसहवर्तमान कथा श्रवण करून ब्राह्मणास दक्षिणा द्यावी. नंतर ब्राह्मण आणि इष्टमित्र

नैवेद्यंभक्तितोदद्यात्सपादंभक्ष्यमुत्तमम् ॥ रंभाफलंघृतंक्षीरंगोधूमस्यचचूर्णकम् ॥ २० ॥ अभावेशालिचूर्णंवाशर्कराचगुडस्तथा ॥ सपादंसर्वभक्ष्याणिचैकीकृत्यनिवेदयेत् ॥ २१ ॥ विप्रायदक्षिणांदद्यात्कथांश्रुत्वाजनैः सह ॥ ततश्चबंधुभिःसार्धंविप्रांश्चप्रतिभोजयेत् ॥ २२ ॥ सपादंभक्षयेद्भक्त्यानृत्यगीतादिकंचरेत् ॥ ततश्चस्वगृहंगच्छेत्सत्यनारायणंस्मरन् ॥ २३ ॥

बंधूंसह भोजन करावें ॥ २२ ॥ भक्तीकरून प्रसाद ग्रहण करावा आणि त्या दिवशीं नृत्य गायन करावें; नंतर सत्यनारायणाचें स्मरण करीत होत्साते आपल्या घरीं गमन करावें ॥ २३ ॥

या प्रकारें करून हें व्रत केलें असतां मनुष्यांची वांछित सिद्धि निश्चयें करून होईल. विशेषें करून कलियुगामध्यें पृथ्वीचे ठाईं अल्प उपायानें महत्फल प्राप्त होणारें हें व्रत आहे, तस्मात् हें अवश्य करावें याप्रमाणें भगवान् ऋषीप्रत सांगते जाहले॥२४॥इति श्रीस्कंदपुराणे रेवाखंडे सत्यनारायणकथायां प्रथमोध्यायः॥१॥ पुनः सूत ऋषीला म्हणतात, पूर्वी हें व्रत कोणीं केलें तें सांगतों. शतानंद नामक कोणी एक ब्राह्मण

एवंकृतेमनुष्याणांवांच्छासिद्धिर्भवेद्ध्रुवम् ॥ विशेषतःकलियुगेलघूपायोऽस्तिभूतले ॥२४॥ इतिश्रीस्कंदपुराणेरेवाखंडेसत्यनारायणकथायांप्रथेमाऽध्याय।१। सूतउवाच ॥ अथान्यत्संप्रवक्ष्यामिकृतंयेनपुराद्विज ॥ कश्चित्काशीपुरेरम्यआसीद्विप्रोऽतिनिर्धनः ॥ १ ॥ क्षुत्तृड्भ्यांव्याकुलोभूत्वानित्यंबभ्रामभूतले ॥ दुःखितंब्राह्मणंदृष्ट्वाभगवान्ब्राह्मणप्रियः ॥ २ ॥

काशीपुराचे ठाईं राहत होता. तो अत्यंत दरिद्री होता ॥ १ ॥ तो निरंतर क्षुधेतृषेनें व्याप्त होत्साता नित्यशः पृथ्वीचे ठाईं फिरत असे. एके दिवशीं ब्राह्मणप्रिय जो भगवान् त्यानें हा दुःखित ब्राह्मण आहे असें पाहून ॥ २ ॥

वृद्ध ब्राह्मणाचें स्वरूप धारण करून परम आदरानें त्या ब्राह्मणाला विचारिता झाला, हे विप्र, तूं निरंतर दुःखित होत्साता कशाकरितां भ्रमण करितोस ॥ ३ ॥ हें सर्व तुझ्या पासून श्रवण करण्याची इच्छा करीत आहें तर हे ब्राह्मण श्रेष्ठा, मला सांगावेंस. असें भाषण ऐकून दरिद्री ब्राह्मण ह्मणतो, मी अत्यंत दरिद्री ब्राह्मण आहें, याकरितां भिक्षा मागावी ह्मणून पृथ्वीवर

वृद्धब्राह्मणरूपस्तंपप्रच्छद्विजमादरात् ॥ किमर्थंभ्रमसेविप्रमहींनित्यंसुदुःखितः ॥ ३ ॥ तत्सर्वंश्रेतुमिच्छामिकथ्यतांद्विजसत्तम ॥ ब्राह्मणउवाच ॥ ब्राह्मणोतिदरिद्रोहंभिक्षार्थंवैभ्रमेमहीं ॥ ४ ॥ उपायंयदिजानासिकृपयाकथयप्रभो ॥ वृद्धब्राह्मणउवाच ॥ सत्यनारायणोविष्णुर्वांछितार्थफलप्रदः ॥ ५ ॥ तस्यत्वंपूजनंविप्रकुरुष्वव्रतमुत्तमं ॥ यत्कृत्वासर्वदुःखेभ्योमुक्तोभवतिमानवः ॥ ६ ॥

भ्रमण करितों ॥ ४ ॥ तर हे प्रभो, दरिद्र दूर होण्याचा उपाय जर कांहीं जाणत असलास तर कृपा करून मला सांग. असें शतानंदाचें भाषण ऐकून वृद्ध ब्राह्मण ह्मणतो, वांच्छितार्थफल देणारा सत्य नारायण विष्णु आहे ॥ ५ ॥ तर त्यांचें तूं पूजनात्मक व्रत करावें जें व्रत केलें असतां मनुष्य सर्व दुःखांपासून मुक्त होतो ॥ ६ ॥

असें बोलून त्या व्रताचें विधानही ब्राह्मणाला सांगून ब्राह्मणरूपी भगवान् तेथेंच अंतर्धान पावता झाला ॥ ७ ॥ नंतर हा दरिद्री ब्राह्मण मनांत ह्मणतो कीं जें मला ब्राह्मणानें व्रत सांगितलें तें मीं करीन, असा विचार करीत होत्साता त्याला रात्रभर निद्रा प्राप्त जाहली नाहीं ॥ ८ ॥ नंतर प्रातःकाळीं उठून आज सत्यनारायणाचें व्रत करीन असा संकल्प करून भिक्षेकरितां तो ब्राह्मण

विधानंचव्रतस्यापिविप्रायाभाष्ययत्नतः सत्यनारायणोवृद्धस्तत्रैवांतरधीयत ॥७॥ तद्व्रतंसंकरिष्यामियदुक्तंब्राह्मणेनवै॥इतिसंचिंत्यविप्रोऽसौरात्रौनिद्रांनलब्धवान्॥८॥ततःप्रातःसमुत्थायसत्यनारायणव्रतं॥करिष्यइतिसंकल्प्यभिक्षार्थमगमद्द्विजः ॥ ९ ॥तस्मिन्नेवदिनेविप्रःप्रचुरंद्रव्यमप्तवान् ॥ तेनैवबंधुभिःसार्धं सत्यस्यव्रतमाचरत् ॥ १० ॥ सर्वदुःखविनिर्मुक्तःसर्वसंपत्समन्वितः ॥ बभुवस द्विजश्रेष्ठोव्रतस्यास्यप्रभावतः ॥ ११ ॥

गमन करिता जाहला ॥९॥ नंतर त्या ब्राम्हणाला त्याच दिवशीं बहुत द्रव्य प्राप्त जाहलें, आणि त्याप्रमाणें तो आपल्या बांधवांसहवर्तमान त्या द्रव्येंकरून सत्यनारायणाचें व्रत करिता जाहला॥१०॥त्या व्रताच्या योगानें सर्व दुःखापासून मुक्त जाहला आणि सर्व संपत्तीकरून युक्त असा तो ब्राह्मण होता

जाहला ॥ ११ ॥ त्या दिवसापासून दर महिन्यास पूजन करावें याप्रमाणें पूजन करीत असतां सर्व पातकापासून मुक्त होऊन दुर्लभ जो मोक्ष त्याप्रत पावता जाहला ॥ १२ ॥ सूत ह्मणतात, ऋषीहो, सत्यनारायणाचें व्रत ज्या कालीं पृथ्वीचे ठाईं मनुष्य करील त्याकालीं तो सर्व दुःखापासून मुक्त होईल ॥ १३ ॥ याप्रकारेंकरून महात्मा जो नारद त्याला भगवंतानीं हें व्रत सांगितलें. तें व्रत मीं तुह्मांला

ततःप्रभृतिकालंचमासिमासिव्रतंकृतं ॥ एवंनारायणस्येदंव्रतंकृत्वाद्विजोत्तमः ॥सर्वपापविनिर्मुक्तोदुर्लभंमोक्षमाप्तवान् ॥१२॥ व्रतमस्ययदाविप्राःपृथिव्यांसं करिष्यति।तदैवसर्वदुःखंचमनुजस्यविनश्यति॥१३॥एवंनारायणेनोक्तंनारदाय महात्मने॥मयातत्कथितंविप्राःकिमन्यत्कथयामिवः॥१४॥ऋषयऊचुः॥ तस्मा द्विप्राच्छ्रुतंकेनपृथिव्यांचरितंमुनेतत्सर्वंश्रोतुमिच्छामःश्रद्धास्माकंप्रजायते १५

सांगितलें. आणखी काय श्रवण करण्याची इच्छा आहे ? ॥ १४ ॥ असें सूताचें भाषण ऐकून ऋषी ह्मणतात, हे मुने, त्या ब्राह्मणापासून हें व्रत श्रवण करून पृथ्वीचे ठाईं कोणीं आचरण केलें हें सर्व श्रवण करण्याची आह्मांला इच्छा जाहली आहे ॥ १५ ॥

असें ऋषींचें भाषण ऐकून सूत ह्मणतात, हे ऋषीहो, पृथ्वीचे ठाईं कोणी व्रत केलें तें सांगतों, तुह्मी सर्व श्रवण करा. कोणेएके कालीं तो ब्राह्मण आपल्या ऐश्वर्यानुरूप पूजन करावें या इच्छेनें ॥ १६ ॥ आपले बंधु व स्वजन यां सहवर्तमान व्रत करण्यास उद्युक्त जाहला इतक्यांत एक लांकडें विकणारा भिल्ल प्राप्त होता जाहला ॥ १७ ॥ तीं लांकडें बाहेर ठेवून ब्राह्मणाचे गृहाप्रत प्राप्त जाहला. तृषेकरून

श्रीसूतउवाच ॥ शृणुध्वंमुनयःसर्वेव्रतंयेनकृतंभुवि॥एकदासद्विजवरोयथाविभव विस्तरैः॥१६॥ बंधुभिःस्वजनैःसार्धंव्रतंकर्तुंसमुद्यतः ॥ एतस्मिन्नंतरेकालेकाष्ठके तासमागमत्॥१७॥ बहिःकाष्ठंचसंस्थाप्यविप्रस्यगृहमाययौ॥तृष्णयापीडिता त्माचदृष्ट्वाविप्रंकृतव्रतं॥१८॥प्रणिपत्यद्विजंप्राहकिमिदंक्रियतेत्वया ॥कृतेकिंफल माप्नोतिविस्तराद्वदमेप्रभो ॥ १९ ॥

पीडित ज्याचा आत्मा होऊन उदक पान करावें या इच्छेनें आला, परंतु ब्राह्मण पूजा करित आहे हें पाहून ॥ १८ ॥ त्या ब्राह्मणाला नमस्कार करून ह्मणाला, हे ब्राह्मणा, हें आपण काय करितां ? हें केलें असतां काय फल प्राप्त होतें तें, हे प्रभो, मला विस्तारपूर्वक सांगा ॥ १९ ॥

असें त्या भिल्लाचें भाषण ऐकून ब्राह्मण ह्मणतो, हें सत्यनारायणाचें व्रत सर्व इच्छित फल देणारें आहे. त्याच्याच प्रसादानें मला धनधान्यादिकांची प्राप्ति जाहली ॥ २० ॥ असें व्रत त्या ब्राह्मणापासून श्रवण करून काष्ठक्रेता परम हर्ष पावून नंतर उदकपान करून प्रसाद भक्षण करून आपल्या नगराप्रत जाता जाहला ॥ २१ ॥ नंतर सत्यनारायणाचें मनानें चिंतन करित होत्साता असा विचार केला कीं,

विप्रउवाच॥सत्यनारायणस्येदंव्रतंसर्वेप्सितप्रदं॥ तस्यप्रसादान्मेसर्वंधनधान्यादिकंमहत् ॥ २० ॥ तस्मादेतद्व्रतंज्ञात्वाकाष्ठक्रेतातिहर्षितः ॥ पपौजलंप्रसादंचभुक्त्वास्वनगरंययौ ॥ २१ ॥ सत्यनारायणंदेवंमनसाइत्यचिंतयत् ॥ काष्ठंविक्रयतोग्रामेप्राप्यतेचाद्ययद्धनं ॥ २२ ॥ तेनैवसत्यदेवस्यकरिष्येव्रतमुत्तमं ॥ इतिसंचिंत्यमनसाकाष्ठंधृत्वातुमस्तके ॥ २३ ॥ जगामनगरेरम्येधनिनांयत्रसंस्थितिः ॥ तद्दिनेकाष्ठमुल्यंचद्विगुणंप्राप्तवानसौ॥ २४ ॥

काष्ठें गांवांत विकून जें मला द्रव्य प्राप्त होईल ॥ २२ ॥ तेणेंकरून सत्यदेवाचें उत्तम प्रकारचें व्रत करीन असा मनाचा निश्चय करून काष्ठमोळी मस्तकावर धारण केली. ॥ २३ ॥ आणि नगरामध्यें जेथें धनवान् लोक रहात होते त्या ठिकाणीं गमन करिता जाहला. त्याला त्या दिवशीं काष्ठाचें मौल्य रोजच्यापेक्षां द्विगुणित प्राप्त जाहलें ॥ २४ ॥

नंतर प्रसन्नअंतःकरण होऊन पिकलेलीं केळीं घेतलीं आणि साखर तूप दूध आणि गव्हांचा रवा ॥ २५ ॥ हे सर्व पदार्थ शेरावरती पाव या मानानें घेऊन आपल्या घरीं गेला नंतर इष्टमित्रबांधवांला बोलावून विधियुक्त व्रत करिता जाहला ॥ २६ ॥ सूत ह्मणतात, ऋषीहो, असें विधियुक्त व्रत केलें त्या योगानें धन पुत्र प्राप्त होऊन या लोकीं सर्व सुख भोगून शेवटीं सत्यपुराप्रत जाता जाहला ॥ २७ ॥ इति

ततःप्रसन्नहृदयःसुपक्वंकदलीफलं ॥ शर्कराघृतदुग्धंचगोधुमस्यचचूर्णकं ॥२५॥ कृत्वैकत्रसपादंचगृहीत्वास्वगृहंययौ ॥ ततोबंधून्समाहूयचकारविधिनाव्रतम् ॥ २६ ॥ तद्व्रतस्यप्रभावेणधनपुत्रान्वितोभवत् ॥ इहलोकेसुखंभुक्त्वाचांतेसत्यपुरंययौ ॥ २७ ॥ इतिश्रीस्कंदपुराणेरेवाखंडेसत्यनारायणकथायांद्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥पुनरग्रेप्रवक्ष्यामिशृणुध्वंमुनिसत्तमाः ॥ पुराचोल्कामुखोनामनृपश्चासीन्महीपतिः ॥ १ ॥

श्रीस्कंदपुराणे रेवाखंडे सत्यनारायणकथायां द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥ सूत ह्मणतात, हे शौनकादि ऋषीहो, तुह्मांला आणखी इतिहास सांगतों तो श्रवण करा. पूर्वीं उल्कामुख नामक एक राजा होता ॥ १ ॥

तो जितेंद्रिय आणि सत्यवादी होता. तो नित्यशः देवालयामध्यें जाऊन ब्राह्मणांला धन देऊन संतुष्ट करी ॥ २ ॥ त्या राजाची स्त्री प्रमुग्धा आणि कमलासारिखें मुख जीचें अशी महा पतिव्रता होती. भद्रशीला जीचें नांव स्त्री आपले पतीसहवर्तमान नदीतीराचे ठाईं सत्यनारायणाचें व्रत करिती जाहली ॥ ३ ॥ इतक्यांत त्या ठिकाणीं साधुनामक वैश्य प्राप्त जाहला. त्यानें व्यापार करण्याकरितां

जितेंद्रियःसत्यवादीययौदेवालयंप्रति ॥ दिनेदिनेधनंदत्वाद्विजान्संतोषयन् सुधीः ॥ २ ॥ भार्यातस्यप्रमुग्धाचसरोजवदनासती ॥ भद्रशीलानदीतीरे सत्यस्यव्रतमाचरत् ॥ ३ ॥ एतस्मिन्नंतरेतत्रसाधुरेकःसमागतः ॥ वाणिज्यार्थं बहुधनैरनेकैःपरिपूरितः ॥ ४ ॥ नावंसंस्थाप्यतत्तीरेजगामनृपतिंप्रति ॥ दृष्ट्वा सव्रतिनंभूपंपप्रच्छविनयान्वितः ॥ ५ ॥

अनेक प्रकारच्या वस्तु व धन यांणीं परिपूरित अशा नौका आणिल्या होत्या ॥ ४ ॥ असा वैश्य नदीतीराचे ठाईं नौका लावून राजापाशीं प्राप्त जाहला. नंतर राजा व्रत करीत आहे असें पाहून विनयपूर्वक प्रश्न करिता जाहला ॥ ५ ॥

साधु ह्मणतो, हे राजन्, भक्तियुक्त अंतःकरणानें हें कोणाचें पूजन करीत आहां तें मला सांगाल अशी मी इच्छा करीत आहें ॥ ६ ॥ असें साधूचें भाषण ऐकून राजा ह्मणतो अतुल ज्याचें तेज असा जो भगवान् विष्णु त्याचें पूजन करितों, आणि पुत्रादिक प्राप्त व्हावे या इच्छेनें स्वजनांसहवर्तमान व्रत करितों ॥ ७ ॥ असें राजाचें भाषण ऐकून पुन्हां साधू आदरपूर्वक ह्मणतो कीं, हे राजन्, सर्व

साधुरुवाच ॥ किमिदंकुरुषेराजन्भक्तियुक्तेनचेतसा प्रकाशंकुरुतत्सर्वंश्रोतुमिच्छामिसांप्रतं ॥ ६ ॥ राजोवाच ॥ पूजनंक्रियतेसाधोविष्णोरतुलतेजसः॥ व्रतंचस्वजनैः सार्धंपुत्राद्यावाप्तिकाम्यया ॥ ७ ॥ भूपस्यवचनं श्रुत्वात्वासाधुः प्रोवाचसादरं ॥ सर्वंकथयमेराजनकरिष्येहंतवोदितम् ॥ ८ ॥ ममापिसंततिर्नास्तिएतस्माज्जायतेध्रुवम् ॥ ततोनिवृत्यवाणिज्यात्सानंदोगृहमागतः ॥ ९ ॥

प्रकार या व्रताचा मला विस्तारपूर्वक सांगा, जसें सांगाल त्याप्रमाणें मी करीन ॥ ८ ॥ कारण मलाही संतती नाहीं, निश्चयपूर्वक या व्रतेंकरून होईल तर सांगा. नंतर राजापासून व्रतविधी श्रवण करून वाणिज्यापासून माघारीं फिरोन आनंदानें गृहाप्रत जाता जाहला ॥ ९ ॥

नंतर या व्रतापासून संतती प्राप्त होते असें स्त्रियेला सांगून ह्मणतो कीं, मला जेव्हां संतति होईल त्या काळीं मी व्रत करीन ॥ १० ॥ असें आपली लीलावती जी स्त्री तिला सांगितल्या नंतर कोणे एके दिवशीं त्याची स्त्री साध्वी लीलावती ॥ ११ ॥ ही आनंदयुक्तचित्तानें पतीशीं धर्म परायण असतां सत्यदेवाचे प्रसादेंकरून गर्भिणी राहती जाहली ॥ १२ ॥ नंतर नऊ मास पूर्ण होऊन दहाव्या

भार्यायैकथितंसर्वंव्रतंसंततिदायकम् ॥ तदाव्रतंकरिष्यामियदामेसंततिर्भवेत् ॥ १० ॥ इतिलीलावतींप्राहप्रत्नींसाधुःससत्तमः ॥ एकस्मिन्दिवसेतस्यभार्या लीलावतीसती ॥ ११ ॥ भर्तृयुक्तानंदचित्ताऽभवद्धर्मपरायणा गर्भिणीसाभवत्तस्यभार्यासत्यप्रसादतः ॥ १२ ॥ दशमेमासिवैतस्याःकन्यारत्नमजायत ॥ दिनेदिनेसाववृधेशुक्लपक्षेयथाशशी ॥ १३ ॥ नाम्नाकलावतीचेतितन्नामकरणंकृतं ततोलीलावतीप्राहस्वामिनंमधुरंवचः ॥ १४ ॥

उत्पन्न जाहली, [illegible] कन्या होऊन जसा शुक्लपक्षी चंद्र वृद्धिंगत होतो तशी ती कन्या वृद्धिंगत होऊं जेथें तो साधुवाणी उतरली [illegible] करून कलावती असें नाम ठेविलें. नंतर कांहीं दिवसांनीं लीलावती मोठ्या आनंदानें जेरवंद केले ॥ २८ ॥ ॥ १४ ॥

साधु ह्मणतो, हे राजन्, भक्तियुक्त अंतःगातां करीत का नाहीं ? तेव्हां साधु ह्मणतो, हे स्त्रिये, हिचा अशी मी इच्छा करीत आहें ॥ ६ ॥ ॥ १५ ॥ असें भार्येला सांगून नगराप्रत जाता जाहला. नंतर जो भगवान् विष्णु त्यांचे ठायीं वृद्धिंगत होऊं लागली ॥ १६ ॥ तेव्हां साधु त्या कन्येला पाहून व्रत करितों असें वर्तमान विचार करून नगरामध्यें दूत पाठविता जाहला ॥ १७ ॥ कन्येला उत्तम

नकरोषिकिमर्थंवैपुरासंकल्पितंव्रतम् ॥ साधुरुवाच ॥ विवाहसमये अस्याः करिष्यामिव्रतंप्रिये ॥ १५ ॥ इतिभार्यांसमाश्वास्यजगामनगरंप्रति ॥ ततः कलावतीकन्याववृधेपितृवेश्मनि ॥ १६ ॥ दृष्ट्वाकन्यांततःसाधुर्नगरेसखिभिः सह ॥ मंत्रयित्वाद्भुतंदूतंप्रेषयामासधर्मवित् ॥ १७ ॥ विवाहार्थंचकन्यायावरं श्रेष्ठंविचारय ॥ तेनाज्ञप्तश्चदूतोऽसौकांचनंनगरंययौ ॥ १८ ॥ तस्मादेकंवणिक्पुत्रंसमादायागतोहिसः ॥दृष्ट्वातुसुंदरंबालंवणिक्पुत्रंगुणान्वितम् ॥ १९ ॥

प्रकारचा श्रेष्ठ वर पाहावा अशी साधूची आज्ञा होतांच तो दूत कांचननगराचे ठाईं जाता जाहला. ॥ १८ ॥ तेथें एक वैश्यपुत्र सर्व गुणांनीं युक्त व सुंदर असा पाहून तो दूत त्याला घेऊन प्राप्त जहाला ॥ १९ ॥

नंतर साधु वैश्य आपले ज्ञाति व बांधवसहवर्तमान संतुष्ट अंतःकरणानें त्या वैश्यपुत्राला यथाशास्त्र विधी करून कन्या देता जाहला ॥ २० ॥ परंतु दुर्दैवेंकरून त्याला कन्येच्या विवाहकालाचे समयीं व्रत करण्याची विस्मृति जाहली, तेणेंकरून भगवान् प्रभु रुष्ट जाहला ॥ २१ ॥ नंतर कांहीं दिवसांनीं स्वकीयव्यापारकर्माविषयीं निपुण असा तो साधु व्यापार करण्याकरितां जामातासहवर्तमान निघाला

ज्ञातिभिर्बंधुभिःसार्धंपरितुष्टेनचेतसा ॥ दत्तवान्सधुःपुत्रायकन्यांविधिविधानतः ॥ २० ॥ ततोभाग्यवशात्तेनविस्मृतंव्रतमुत्तमम् ॥ विवाहसमयेतस्यास्तेनरुष्टोऽभवत्प्रभुः ॥ २१ ॥ ततःकालेननियतोनिजकर्मविशारदः ॥ वाणिज्यार्थंगतःशीघ्रंजामातृसहितोवणिक् ॥ २२ ॥ रत्नसारपुरेरम्येगत्वासिंधुसमिपतः वाणिज्यमकरोत्साधुर्जामात्राश्रीमतासह ॥ २३ ॥ तौगतौनगरेरम्येचंद्रकेतोर्नृपस्यच ॥ एतस्मिन्नेवकालेतुसत्यनारायणप्रभुः ॥ २४ ॥

॥ २२ ॥ तो समुद्रकिनारीं सुंदर असें जें रत्नसारपूर नगर त्यामध्यें जामातासहवर्तमान व्यापार करण्यास आरंभ करिता जाहला ॥ २३ ॥ चंद्रकेतु राजाच्या नगरांत उभयतां येऊन व्यापार करितात असें सत्यनारायण प्रभु यांनीं पाहिलें ॥

असें पाहून भगवंतानीं विचार केला कीं हा साधु मिथ्याभाषण करणारा आहे, आणि त्याबरोबर शाप दिला तो काय? तुला दारुण व कठीण महदुःख प्राप्त होईल ॥ २५ ॥ असा शाप दिल्यानंतर एके दिवशीं राजाचे येथें चोर येऊन द्रव्य घेऊन जेथें साधु वाणी जामातासहवर्तमान उतरला होता तेथें तो चोर प्राप्त जाहला ॥ २६ ॥ आणि आपल्यामागून दूत धांवत येतात असें पाहून भीति

भ्रष्टप्रतिज्ञमालोक्यशापंतस्मैप्रदत्तवान् ॥दारुणंकठिनंचास्यमहद्दुःखंभविष्यति ॥ २५ ॥ एकस्मिन्दिवसेराज्ञोधनमादायतस्करः ॥ तत्रैवचागतश्चरोरोवणिजौ यत्रसंस्थितौ ॥ २६ ॥ तत्पश्चाद्धावकान्दूतान्दृष्ट्वाभीतेनचेतसा ॥ धनंसंस्थाप्य तत्रैवसतुशीघ्रमलक्षितः ॥ २७ ॥ ततोदूताःसमायातायत्रास्तेसज्जनोवणिक् ॥ दृष्ट्वानृपधनंतत्रबध्वादूतावणिक्सुतौ ॥ २८ ॥

उत्पन्न जाहली, तेव्हां धन तेथें ठेऊन तो तस्कर दृष्टि चुकवून पळून गेला ॥ २७ ॥ नंतर ते राजदूत जेथें तो साधुवाणी उतरला होता तेथें प्राप्त जाहले आणि राजद्रव्य हेंच आहे असें पाहून उभयतांला मोठ्या आनंदानें जेरबंद केले ॥ २८ ॥

आणि हर्षानें राजाजवळ धांवत येऊन ह्मणतात कीं, हे प्रभो, हे दोन चोर आणिले आहेत तर यांला पाहून कायती अज्ञा व्हावी ॥२९॥नंतर राजानें त्यांला पाहून, विचार न करितां तत्काल आज्ञा केली कीं, यांला दृढ बंधन करून कारागृहांत ठेवावें॥३०॥साधुवाण्यानें आह्मी चोर नाहीं अशो प्रार्थना केली परंतु सत्यदेवाचे मायेकरून त्याचें वचन सत्य न मानून चंद्रकेतु राजानें आपलें द्रव्य घेऊन साधूचेंही

हर्षेणधावमानाश्चऊचुर्नृपसमीपतः ॥ तस्करोद्वौसमानीतौविलोक्याऽऽज्ञापय प्रभो ॥२९॥ राज्ञाज्ञप्तास्ततःशीघ्रंदृढंबध्वातुतावुभौ॥स्थापितौद्वौमहादुर्गेकारागारेऽविचारतः ॥ ३० ॥ माययासत्यदेवस्यनश्रुतंकैस्तयोर्वचः ॥ अतस्तयोर्धनंराज्ञागृहीतंचंद्रकेतुना ॥ ३१ ॥ तच्छापाच्चगृहेतस्यभार्याचैवातिदुःखिता ॥ चोरेणापिहृतंसर्वंगृहेयच्चस्थितंधनं॥३२॥आधिव्याधिसमायुक्ताक्षुत्पिपासातिदुःखिता ॥ अन्नचिंतापराभूत्वाबभ्रामचगृहेगृहे ॥ ३३ ॥

द्रव्य हरण केलें ॥३१॥ भगवंताचे शापें करून गृहाचे ठाईं साधूची स्त्रीही दुःखित जाहली. कारण गृहामध्यें जें द्रव्य होतें तेंही सर्व चोरांनीं हरण केलें॥३२॥आणि अनेक प्रकारचे आधि व व्याधी उत्पन्न जाहले. क्षुधेतृषेनें व्याप्त होऊन अन्नाची भ्रांती जाहली तेव्हां घरोघर फिरूं लागली ॥ ३३ ॥

कलावती कन्याही नित्यशः घरोघर फिरे. कोणे एके दिवशीं क्षुधेनें पीडित होऊन एका ब्राह्मणाचे घरीं गेली. तेथें सत्यनारायणाचें व्रत ब्राह्मण करीत आहे असें पाहिलें. ॥ ३४ ॥ नंतर तेथें बसून कथा श्रवण करून त्याची प्रार्थना केली आणि प्रसाद भक्षण करून रात्रीं आपल्या गृहाप्रत प्राप्त होती जाहली ॥ ३५ ॥ नंतर माता कलावती कन्येप्रत प्रेमभावानें विचारत्ये कीं, हे

कलावतीतुकन्यापिबभ्राप्रतिवासरम् ॥ ॥ एकस्मिन्दिवसेजाताक्षुधार्ताद्विजमंदिरम्गत्वापश्यद्व्रतंसत्यनारायणस्यच ॥ ३४ ॥ उपविश्यकथांश्रुत्वावरंप्रार्थितवत्यपि ॥ प्रसादभक्षणंकृत्वाययौरात्रौगृहंप्रति ॥ ३५॥ माताकलवतींकन्यापप्रच्छप्रेमभावतः ॥ पुत्रिरात्रौस्थिताकुत्रकिंतेमनसिवर्तते ॥ ३६ ॥ कन्याकलावतीप्राहमातरंप्रतिसत्वरं ॥ द्विजालयेव्रतंमातर्दृष्टंवांछितसिद्धिदम् ॥ ३७॥

कन्ये, तूं इतकी रात्रपर्यंत कोठें होतीस आणि तुझे मनांत काय आहे ? ॥ ३६ ॥ असें विचारितांच कलावती कन्या ह्मणते, हे माते, आज ब्राह्मणाचे येथें व्रत पाहिलें. तें कसें आहे ? दृढ वांछितसिद्धी देणारें आहे ॥ ३७ ॥

असें कन्येचें भाषण श्रवण करून व्रत आपणही करावें असें मनांत आणून नंतर साधुवाण्याची स्त्री आनंदानें सत्यनारायणाचें॥३८॥व्रत आपले स्वजाति बांधवांसहवर्तमान करिती जाहली आणि प्रार्थना केली कीं, आपल्या घरीं भर्ता आणि जामात लवकर यावे ही इच्छा आहे ॥ ३९ ॥ अशी प्रार्थना करून म्हणाली कीं, हे भगवान्, माझे भर्त्याचे व जामाताचे जे अपराध असतील ते तूं क्षमा करण्यास

तच्छ्रुत्वाकन्यकावाक्यंव्रतंकर्तुंसमुद्यता ॥ सामुदातुवणिग्भार्यासत्यनारायणस्यच॥ ३८ ॥व्रतंचक्रेसैवसाध्वीबंधुभिःस्वजनैःसह ॥ भर्तृजामातरौक्षिप्रमागच्छेतांस्वमाश्रमं ॥ ३९ ॥ अपराधंचमेभर्तुर्जामातुःक्षंतुमर्हसि॥इतिदिव्यंवरंवव्रे सत्यदेवंपुनःपुनः॥व्रतेनानेनतुष्टोऽसौसत्यनारायणप्रभुः॥ ४० ॥दर्शयामासहिस्वप्नंचंद्रकेतुंनृपोत्तमं ॥ बंदिनौमोचयप्रातर्वणिजौनृपसत्तम ॥ ४१ ॥

समर्थ आहेस, याप्रमाणें वारंवार प्रार्थना केली नंतर त्या व्रताच्या योगानें सत्यनारायण प्रभु संतुष्ट होऊन ॥ ४० ॥ चंद्रकेतु राजाचे स्वप्नामध्यें जाऊन सांगितसें कीं, हे नृपसत्तम, प्रातःकालीं तूं आपल्या बंदीखान्यांतून साधु वैश्याला मुक्त कर ॥ ४१ ॥

आणि जें द्रव्य तूं त्याचें ग्रहण केलें आहेस तें सर्व त्याचें परत दे, नाहीं पेक्षां तुझें राज्यधन पुत्र यांचा सर्व नाश करीन ॥ ४२ ॥ असें राजाचे स्वप्नांत सांगून भगवान् अंतर्धाम पावते जाहले. नंतर प्रातःकालीं राजा आपल्याप्रधानांसहवर्तमान ॥ ४३ ॥ सभेमध्यें स्थित होऊन रात्रीचें स्वप्न सर्व लोकांना विदित करून बंदींत टाकलेले जे महाजन वणिक्पुत्र त्यांला लवकर मुक्त करण्याची

देयंधनंचतत्सर्वंगृहीतंयत्त्वयाधुना ॥ नोचेत्त्वांनाशयिष्यामिसराज्यधनपुत्रकं ॥ ४२ ॥ एवमाभाष्यराजानंध्यानगम्योभवत्प्रभुः ॥ ततःप्रभातसमयेराजाच स्वजनैः सह ॥ ४३ ॥ उपविश्यसभामध्येप्राहस्वप्नंजनंप्रति ॥ बद्धौमहाजनौ शीघ्रंमोचयद्वौवणिक्सुतौ ॥ ४४ ॥ इतिराज्ञोवचः श्रुत्वामोचयित्वामहाजनौ॥ समानीयनृपस्याग्रेप्राहुस्तेविनयान्विताः ॥ ४५ ॥

आज्ञा करिता जहाला ॥ ४४ ॥ असें राजाचें भाषण श्रवण करून दूतांनीं त्या दोघांस मुक्त करून राजाचे समोर आणिलें आणि नम्र होऊन राजास ह्मणतात कीं, ॥४५॥

हे राजा, ते दोघे वैश्यपुत्र बंदीखान्यांतून मुक्त करून आणले आहेत. असें दूतांनीं सांगितल्यानंतर साधुवैश्य व त्याचा जामात यांनीं चंद्रकेतु राजाला नमस्कार करून ॥ ४६ ॥ आपला पूर्ववृत्तांत स्मरण करून, भीतीच्या योगानें कांहींच भाषण केलें नाहीं. तेव्हां राजा त्या उभयतांला पाहून आदरपूर्वक भाषण करिता जाहला ॥ ४७ ॥ राजा ह्मणतो कीं, दैवयोगानें आजपर्यंत तुह्मांला दुःख

आनीतौद्वौवणिक्पुत्रौमुक्तौनिगडबंधनात् ॥ ततोमहाजनौनत्वाचंद्रकेतुंनृपोत्तमम् ॥ ४६ ॥ स्मरंतौपूर्ववृत्तांतंनोचतुर्भयविव्हलौ ॥ राजावणिक्सुतौवीक्ष्यवचःप्रोवाचसादरम् ॥ ४७ ॥ दैवात्प्राप्तंमहदुःखमिदानींनास्तिवैभयम् ॥ तदानिगडसंत्यागंक्षौरकर्माद्यकारयत् ॥ ४८ ॥ वस्त्रालंकारकंदत्वापरितोष्यनृपश्चतौ ॥ पुरस्कृत्यवणिक्पुत्रौवचसातोषयद्भृशम् ॥ ४९ ॥

प्राप्त जाहलें. आतां भीति नाहीं असें ह्मणून तत्काल शृंखलाबंधनापासून मुक्त करून क्षौरकर्मादिक करविता जाहला ॥ ४८ ॥ नंतर वस्त्र अलंकार देऊन त्यांस राजा संतुष्ट करून, पुनः आदरयुक्त भाषणानें बहुत संतुष्ट करिता जाहला ॥ ४९ ॥

नंतर पूर्वी राजानें साधूचें जें द्रव्य आणिलें होतें त्याच्या दुप्पट देऊन सांगितलें कीं, हे साधो आतां तूं आपल्या गृहाप्रत जावें ॥ ५० ॥ अशी राजाची आज्ञा होतांच साधू राजाला वंदन करून ह्मणाला कीं, हे राजा, आतां तुझ्या प्रसादेंकरून मीं आपल्या गृहाला जातों ॥ ५१ ॥ इति श्रीस्कंदपुराणेरेवा खंडे सत्यनारायणकथायां तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ सूत म्हणतात, हे ऋषीहो, राजाज्ञा घेऊन निघाला

पुरानीतंतुयद्रव्यंद्विगुणीकृत्यदत्तवान् ॥ प्रोवाचतौततोराजागच्छसाधोनिजा श्रमम् ॥ ५० ॥ राजानंप्रणिपत्याहगंतव्यंत्वत्प्रसादतः ॥ ५१ ॥ इतिश्रीस्कंद पुराणेरेवाखंडेसत्यनारायणकथायांतृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ सूतउवाच ॥ यात्रांतुकृतवान्साधुर्मंगलायनपूर्विकाम् ॥ ब्राह्मणायधनंदत्त्वातदातुनगरं ययौ ॥ १ ॥ कियद्दूरेगतेसाधौसत्यनारायणप्रभुः ॥ जिज्ञासांकृतवान्साधोकि मस्तितवनौस्थितम् ॥ २ ॥

आणि मंगलपूर्वक साधु सर्व यात्रा करून ब्राह्मणाला कांहीं द्रव्य देऊन नंतर आपल्या नगराप्रत जाण्यास निघाला ॥ १ ॥ तो साधुवाणी नौकेंत द्रव्य भरून कांहीं दूर गेल्यावर, सत्यनारायण प्रभु त्याची परीक्षा पहावी हें मनांत आणून विचारिलें कीं, हे साधो तुझ्या नौकेंत काय आहे? ॥ २ ॥

असें भगवंतानें संन्याशाचें रूप धारण करून विचारिलें, तेव्हां ते महाजन उन्मत्तपणानें हेलनापूर्वक हास्य करून ह्मणतात, हे दंडिन्, तूं कशाकरितां विचारितोस ? तुझ्या मनांत द्रव्य हरण करण्याची इच्छा आहे काय ? ॥ ३ ॥ माझे नौकेंत लतापत्रादिक आहेत असें साधुवाण्याचें निष्ठुर भाषण श्रवण करून यती ह्मणाला कीं, तुझें वचन सत्य होवो ? ॥ ४ ॥ याप्रकारें भाषण करून तो यती, साधुवा-

ततोमहाजनौमत्तौहेलयाचप्रहस्यवै ॥ कथंपृच्छसिभोदंडिन्मुद्रांनेतुंकिमिच्छसि ॥ ३ ॥ लतापत्रादिकंचैववर्त्ततेतरणौमम ॥ निष्ठुरंचवचःश्रुत्वासत्यंभवतुते वचः ॥ ४ ॥ एवमुक्त्वागतःशीघ्रंदंडीतस्यसमीपतः ॥ कियद्दूरेततोगत्वास्थितः सिंधुसमीपतः ॥ ५ ॥ गतेदंडिनिसाधुश्चकृतनित्यक्रियस्तदा ॥ उत्थितांतरणीं दृष्ट्वाविस्मयंपरमंययौ ॥ ६ ॥

ण्यापासून शीघ्र गमन करून कांहींसा दूर जाऊन समुद्रतीरीं स्वस्थ राहिला ॥ ५ ॥ साधुवाणी सन्याशी गेल्यानंतर आपलें नित्यकर्म करून पाहतो तर नाव हलकी दिसली. हें अवलोकन करून त्याला परम आश्चर्य वाटलें ॥ ६ ॥

आणि नावेंत सर्व लतावेली इत्यादिक पाहून तत्काल मूर्छा येऊन भूमीवर पडला. नंतर कांहीं वेळानें साधुवाणी, सावध होऊन चिंतायुक्त होता जाहला ॥ ७ ॥ त्या कालीं जामात साधूला ह्मणतो कीं आतां शोक कशाकरितां करितोस ? त्या सन्याशानें शाप दिला आहे ॥ ८ ॥ त्या संन्याशाच्या वचनेंकरून असें होईल यांत संशय नाहीं, याकरितां आपण त्यालाच शरण जाऊं ह्मणजे आपला

दृष्ट्वालतादिकंचैवमूर्छितोन्यपतद्भुवि ॥ लब्धसंज्ञोवणिक्पुत्रस्ततश्चिंतान्वितोऽभवत् ॥ ७ ॥ तदातुदुहितुःकांतोवचनंचेदमब्रवीत् ॥ किमर्थंक्रियतेशोकःशापोदत्तश्चदंडिना ॥ ८ ॥ शक्यतेऽनेनसर्वंहिकर्तुंचात्रनसंशयः ॥ अतस्तच्छरणंयामोवांछितार्थोभविष्यति ॥ ९ ॥ जामातुर्ववचनंश्रुत्वातत्सकाशंगतस्तदा ॥ दृष्ट्वाचदंडिनंभक्त्यानत्वाप्रोवाचसादरम् ॥ १० ॥क्षमस्वचापराधंमेयदुक्तंतवसंनिधौ ॥ एवंपुनःपुनर्नत्वामहाशोकाकुलोऽभवत् ॥ ११ ॥

वांछित अर्थ सिद्ध होईल ॥ ९ ॥ असें जामाताचें भाषण श्रवण करून तत्काल त्याचे समीप प्राप्त जाहले नंतर त्याला पाहून भक्तीनें नमस्कार करून आदरपूर्वक भाषण करिता जाहला ॥ १० ॥ जें मीं तुजपाशीं भाषण मिथ्या केलें हा माझा अपराध क्षमा करावा, असें वारंवार ह्मणून हात जोडून महान् शोकानें व्याकुल होता जाहला ॥ ११ ॥

नंतर तो दंडी साधुवाणी विलाप करितो हें पाहून ह्मणाला कीं, तूं रुदन करूं नकोस; माझें वचन श्रवण कर, तूं माझ्या पूजनाच्या बहिर्मुख जाहलास ॥ १२ ॥ आणि हे दुष्टबुद्धे, आजपर्यंत वारंवार दुःखें भोगलींस तीं माझे आज्ञेकरूनच जाहलीं असें भगवंताचें वचन श्रवण करून साधुवाणी स्तवन करूं लागला ॥ १३ ॥ साधु म्हणतो, ब्रम्हादिदेव सर्व तुझे मायेकरून मोहित होत्साते तुझे गुण व

प्रोवाचवचनंदंडीविलपंतंविलोक्यच ॥ मारोदीःशृणुमद्वाक्यंममपूजाबहिर्मुख ॥ १२ ॥ ममाज्ञयाचदुर्बुद्धेलब्धंदुःखंमुहुर्मुहुः ॥ तच्छ्रुत्वाभगद्वाक्यंस्तुतिंकर्तुं समुद्यतः ॥ १३ ॥ साधुरुवाच ॥ त्वन्मायामोहिताःसर्वेब्रह्माद्यास्त्रिदिवौकसः ॥ नजानंतिगुणानूनंतवाश्चर्यमिदंप्रभो ॥ १४ ॥ मूढोहंत्वांकथंजानेमोतस्तवमायया ॥ प्रसीदपूजयिष्यामियथाविभवविस्तरैः ॥ १५ ॥

रूप जाणत नाहींत हें मोठें आश्चर्य ॥ १४ ॥ मी तर मूर्ख आणि तुझ्या मायेकरून मोहित तस्मात् तुला कसा जाणेन ? तर आतां मजवर प्रसन्न हो म्हणजें मी ऐश्वर्यानुरूप तुझें पूजन करीन ॥ १५ ॥

पूर्वीं द्रव्य असून मिथ्या बोललों तर हा माझा अपराध क्षमा करावा, मीं शरण आलों आहें, माझें रक्षण कर, असें भक्तियुक्त साधूचें वचन श्रवण करून भगवान् प्रसन्न जाहले ॥ १६ ॥ आणि वांछित वर देऊन भगवान् तेथेंच गुप्त जाहले. नंतर साधुवाणी नौकेवर चढून पाहतो तों ती द्रव्यानें भरली आहे ॥ १७ ॥ असें पाहून आश्चर्य वाटलें आणि म्हणतो कीं सत्यदेवाच्या कृपेकरून माझें वांछित

पुरावित्तंचतत्सर्वंत्राहिमांशरणागतं ॥ श्रुत्वाभक्तियुतंवाक्यंपरितुष्टोजनार्दनः ॥ १६ ॥ वरंवाछितंदत्वातत्रैवांतर्दधेहरिः ॥ ततोनावंसमारुह्यदृष्ट्वावित्तप्रपूरितां ॥ १७ ॥ कृपयासत्यदेवस्यसफलंवांछितंमम ॥ इत्युक्त्वास्वजनैःसार्धंपूजांकृत्वायथाविधि ॥ १८ ॥ हर्षेणचाभवत्पूर्णःसत्यदेवप्रसादतः ॥ नावंसंयोज्ययत्नेनस्वदेशगमनंकृतम् ॥ १९ ॥

सफल जाहलें, इतकें बोलून आपल्या स्वजनासहवर्तमान यथाशास्त्र नारायणाचें पूजन केलें ॥ १८ ॥ नंतर सत्यदेवाचे प्रसादानें आनंदानें पूर्ण होत्साता नौकेची योजना करून आपल्या देशाप्रत गमन करिता जाहला ॥ १९ ॥

नावेंत बसून कांहीं दूर गेल्यावर साधुवैश्य जांवयाला ह्मणतो, ही माझी रत्नपुरी नगरी आली पहा, असें बोलून आपला वित्तरक्षक दूत घरीं वर्तमान सांगण्याकरितां पाठविता जाहला ॥ २० ॥ तो दूत साधूचे आज्ञेनें नगरामध्यें गेला आणि साधुवाण्याचे स्त्रियेला पाहून हात जोडून नमस्कार केला आणि

साधुर्जामातरंप्राहपश्यरत्नपुरींमम ॥ दूतंचप्रेषयामासनिजवित्तस्यरक्षकं॥२०॥
दूतोऽसौनगरंगत्वासाधुभार्यांविलोक्यच ॥ प्रोवाचवांछितंवाक्यंनत्वाबद्धांज
लिस्तदा ॥ २१ निकटेनगरस्यैवजामात्रासहितोवणिक् ॥ आगतोबंधुवर्गैश्च
वित्तैश्चबहुभिर्युतः ॥ २२ ॥ श्रुत्वादूतमुखाद्वाक्यं महाहर्षतीसती ॥ सत्यपूजा
ततःकृत्वाप्रोवाचतनुजांप्रति ॥ २३ ॥

भाषण करिता जाहला ॥ २१ ॥ दूत ह्मणतो साधु जामात सहवर्तमान बहुत द्रव्य घेऊन बंधुवर्गासहित नगराच्या जवळ प्राप्त जाहला आहे ॥ २२ ॥ असें दूताचे मुखांतून वचन श्रवण करून तिला मोठा हर्ष जहाला. नंतर सत्यनारायणाची पूजा करून कन्येप्रत सांगती जाहली ॥ २३ ॥

कीं मीं पतिदर्शनार्थ लवकर जात्यें तूंही लवकर ये असें मातेचें वचन श्रवण करून तत्काल तें व्रत समाप्त केलें ॥ २४ ॥ परंतु प्रसाद भक्षण न करितां कलावतीही पतिदर्शनार्थ गेली, तेणेंकरून सत्यदेव रुष्ट जाहला आणि तिचा भर्ता व नौका ॥ २५ ॥ धनासहवर्तमान उदकामध्यें अकस्मात मग्न जाहली नंतर कलावती आपला पति बुडाला हें पाहून ॥ २६ ॥ महान् शोक करून रूदन करीत होत्साती

व्रजामिशीघ्रमागच्छसाधुसंदर्शनायच ॥इतिमातृवचःश्रुत्वाव्रतंकृत्वासमाप्यच ॥ २४ ॥ प्रसादंचपरित्यज्यगतासापिपतिंप्रति ॥ तेन रुष्टःसत्यदेवोभर्त्तारंतरणींतथा ॥ २५ ॥ संहृत्यचधनैःसार्धंजलेतस्याअमज्जयत् ॥ ततःकलावतीकन्यानविलोक्यनिजंपतिं ॥ २६ ॥ शोकेनमहतातत्ररुदतीचापतद्भुवि ॥ दृष्ट्वातथाविधांनावंकन्यांचबहुदुःखिताम् ॥ २७ ॥ भीतेनमनसासाधुः किमाश्चर्यमिदंभवेत् ॥ चिंत्यमानाश्चतेसर्वेबभूवुस्तरि वाहकाः ॥ २८ ॥

भूमीवर पडली तेव्हां नाव बुडाली आणि कन्या बहुत दुःख करित्ये हें पाहून ॥ २७ ॥ साधुवाणीही मनांत भीती पावून ह्मणतो कीं, हें आश्चर्य काय जाहलें? तसेच ते नावाडीही चिंतायुक्त होते जहाले ॥ २८ ॥

नंतर लीलावती कन्येचें दुःख पाहून विव्हल होत्साती अत्यंत दुःखानें विलाप करून पतीप्रत भाषण करिती जाहली ॥ २९ ॥ आतांच नावेसहवर्तमान जामात कसा नष्ट जाहला, कोणत्या देवाचा अपराध जाहला ह्मणून नाव हरण केली हें समजत नाहीं ॥ ३० ॥ परंतु सत्यदेवाचें माहात्म्य जाणण्यास कोण सयर्थ आहे असें बोलून स्वजनांसहवर्तमान विलाप करूं लागली ॥ ३१ ॥ नंतर लीलावती,

ततोलीलावतीकन्यांदृष्ट्वासाविव्हलाऽभवत् ॥ विललापातिदुःखेतभर्तारंचेदमब्रवीत् ॥२९॥ इदानींनौकयासार्धंकथंसोऽभूदलक्षितः ॥ नजानेकस्यदेवस्यहेलयाचैवसाहृता ॥ ३० ॥ सत्यदेवस्यमाहात्म्यंज्ञातुंवाकेनशक्यते ॥ इत्युक्त्वाविललापैवततश्चस्वजनैःसह ॥ ३१ ॥ ततोलीलावतीकन्यांक्रोडेकृत्वारुरोदह ॥ ततःकलावतीकन्यानष्टेस्वामिनिदुःखिता ॥ ३२ ॥ गृहीत्वापादुकेतस्यानुगंतुंचमनोदधे ॥ कन्यायाश्चरितंदृष्ट्वासभयःसज्जनोवणिक् ॥ ३३ ॥

कन्येला आपल्याजवळ घेऊन रूदन करूं लागली. तेव्हां कलावती कन्या आपला स्वामी नष्ट जाहला या दुःखानें विव्हल जाहली ॥ ३२ ॥ नंतर कलावतीनें पतीच्या पादुका करून सहगमन करावें असा विचार केला. कन्येचें हें चरित्र साधुवैश्य स्त्रीसहवर्तमान पाहून ॥ ३३ ॥

अत्यंत शोकानें संतप्त होत्साता धर्मयुक्त दृष्टीनें विचार करून ह्मणतो कीं, सत्यदेवानें तर नौका हरण केली नसेल ना ? किंवा मीं तर सत्यदेवाचे मायेनें भ्रमिष्ठ जाहलों नाहीं ना ? ॥ ३४ ॥ असें मनांत आणून सर्वांस बोलावून, आपला मनोरथ सांगतो कीं, मी माझे ऐश्वर्याप्रमाणें सत्यनारायणाची पूजा करीन ॥ ३५ ॥ असें बोलून सत्यदेवाला वारंवार साष्टांग नमस्कार करिता जाहला. तेणेंकरून भग-

अतिशोकेनसंतप्तश्चिंतयामासधर्मवित् ॥ हृतंवासत्यदेवेनभ्रांतोऽहंसत्यमायया ॥ ३४ ॥ सत्यपूजांकरिष्यामियथाविभवविस्तरैः ॥ इतिसर्वान्समाहूयकथयित्वामनोरथम् ॥ ३५ ॥ नत्वाचदंडवद्भूमौसत्यदेवंपुनःपुनः ॥ ततस्तुष्टःसत्यदेवोदीनानांपरिपालकः ॥ ३६ ॥ जगादवचनंचैनंकृपयाभक्तवत्सलः॥त्यक्त्वाप्रसादंतेकन्यापतिंद्रष्टुंसमागता ॥ ३७ ॥

वान् तुष्ट जाहला, कारण दीनाचें पालन करणारा ॥ ३६ ॥ आणि भक्तवत्सल असा दयायुक्त भगवान् साधूप्रत आकाशवाणीनें सांगता जाहला कीं, तुझ्या कन्येनें पूजन केलें, परंतु प्रसाद न घेतां पतीला पाहण्याकरितां प्राप्त जाहली ॥ ३७ ॥

या कारणानें कन्येचा पति निश्चयेंकरून अदृष्ट जाहला आहे. तर ही गृहाप्रत जाऊन प्रसाद भक्षण करून जर येईल तर ॥ हे साधो, तुझे कन्येचा पति प्राप्त होईल यांत संशय नाहीं. अशी आकाश वाणी श्रवण करून ॥ ३९ ॥ ती कलावती कन्या शीघ्र गृहाप्रत जाऊन, प्रसाद भक्षण करून पुनः पूर्वस्थळीं येतांच स्वजन आणि पती यांस अवलोकन करिती जाहली ॥ ४० ॥ नंतर कलावती कन्या

अतोऽदृष्टोऽभवत्तस्याःकन्यकायाःपतिर्ध्रुवम् ॥गृहंगत्वाप्रसादंचभुक्त्वाचाया तिचेत्पुनः ॥ ३८ ॥ लब्धभर्त्रीसुतासाधोभविष्यतिनसंशयः ॥ कन्यकाताद्दृ शंवाक्यंश्रुत्वागगनमंडलात् ॥ ३९ ॥ क्षिप्रंतदागृहंगत्वाप्रसादंचबुभोजसा ॥ सापश्चात्पुनरागत्यददर्शस्वजनंपतिम् ॥ ४० ॥ ततःकलावतीकन्याजगाद पितरंप्रति ॥ इदानीचगृहंयाहिविलंबंकुरुषेकथम् ॥ ४१ ॥ तच्छ्रुत्वाकन्यका वाक्यंसंतुष्टोभूद्वणिक्सुतः ॥ पूजनंसत्यदेवस्यकृत्वाविधिविधानतः ॥ ४२ ॥

आपल्या पित्याला म्हणते कीं, हे पित्या, आतां लवकर घरीं चला विलंब कां करिता ? ॥ ४१ ॥ असें कन्येचें भाषण श्रवण करून साधुवैश्य संतुष्ट जाहला आणि यथाविधि सत्यनारायणाचें पूजन करून ॥ ४२ ॥

नंतर धन व बंधुगणासहवर्तमान आपल्या गृहाप्रत जाता जाहला आणि संक्रांतियुक्त पौर्णिमेचे ठाईं सत्यदेवाचें पूजन करिता जाहला ॥ ४३ ॥ या योगानें या लोकीं सर्व सुखोपभोग करून शेवटीं सत्य पुराप्रत गमन करिता जाहला ॥ इति श्रीस्कंदपुराणे रेवाखंडे सत्यनारायणव्रतकथायां चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥ सूत ह्मणतात, ऋषिश्रेष्ठहो, आणखी तुह्मांला इतिहास सांगतों तो श्रवण करा. अंगध्वज ना

धनैर्बंधुगणैःसार्धंजगामनिजमंदिरं ॥ पौर्णमास्यांचसंक्रांतौकृतवान्सत्यपूजनम् ॥ ४३ ॥ इहलोकेसुखंभुक्त्वाचांतेसत्यपुरंययौ ॥ ४४ ॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे रेवाखंडेसत्यनारायणव्रतकथायांचतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥ सूत उवाच ॥ अथान्यच्चप्रवक्ष्यामिशृणुध्वंमुनिसत्तमाः ॥ आसीदंगध्वजोराजाप्रजापालनतत्परः ॥ १ ॥ प्रसादंसत्यदेवस्यत्यक्त्वादुःखमवापसः ॥ एकदासवनंगत्वाहत्वाबहुविधान्पशून् ॥ २ ॥

मक राजा होता तो प्रजेचें पालन करण्याविषयीं तत्पर असे ॥ १ ॥ त्या राजानें सत्यदेवाच्या प्रसादा चा त्याग केला त्या योगानें दुःख प्राप्त जाहलें. तें असें कीं, कोणे एके समयीं वनाप्रत जाऊन अनेक प्रकारचे पशु मारून ॥ २ ॥

वट वृक्षाखालीं प्राप्त जाहला नंतर तेथें गोप बांधव सहवर्तमान आनंदानें भक्तियुक्त होत्साते सत्यदेवाचें पूजन करीत होते हें राजानें पाहिलें ॥ ३ ॥ परंतु गर्वानें तेथें गेला नाहीं व देवतेला नमस्कारही केला नाहीं. नंतर सर्व गोपगणांनीं प्रसाद राजाजवळ आणून ठेविला ॥ ४ ॥ आणि पुनः आपल्या ठिकाणीं येऊन सर्वांनीं येथेष्ट भोजन केलें. राजा प्रसादाचा त्याग करून गेला, त्या योगानें त्याला

आगत्य वटमूलंचदृष्ट्वासत्यस्यपूजनम् ॥ गोपाःकुर्वंतिसंतुष्टाभक्तियुक्ताःसबांधवाः ॥ ३ ॥ राजादृष्ट्वातुदर्पेणनगत्वाननमामसः ॥ ततोगोपगणाःसर्वेप्रसादंनृपसंनिधौ ॥ ४ ॥ संस्थाप्यपुनरागत्यभुक्त्वासर्वेयथेप्सितम् ॥ ततःप्रसादंसंत्यज्यराजादुःखमवापसः ॥ ५ ॥ तस्यपुत्रशतंनष्टंधनधान्यादिकंचयत् ॥ सत्यदेवेनतत्सर्वंनाशितंममनिश्चितम् ॥ ६ ॥ अतस्तत्रैवगच्छामियत्रदेवस्यपूजनम् ॥ मनसातुविनिश्चित्यययौगोपालसंनिधौ ॥ ७ ॥

दुःख प्राप्त जाहलें ॥ ५ ॥ तें कोणतें? तर राजाचे शंभर पुत्र नाश पावले आणि धनधान्याचा नाश जाहला. असा एकाएकीं नाश होतांच राजाला वाटलें कीं, सत्यदेवानें माझा सर्वस्वी नाश केला. याविषयीं निःसंशय होऊन ॥ ६ ॥ ह्मणाला कीं, ज्या ठिकाणीं गोपांनीं देवाचें पूजन केलें तेथेंच जाऊन मी पूजन करीन. असा मनाचा निश्चय करून गोपाळांजवळ जाता जाहला ॥ ७ ॥

नंतर राचा गोपागणांसहवर्तमान भक्तिश्रद्धायुक्त होत्साता सत्यनारायणाची पूजा यथाशास्त्र करिता जाहला ॥ ८ ॥ नंतर सत्यदेवाचे प्रसादेंकरून धनपुत्रादिकांनीं युक्त होत्साता या लोकीं सर्व सुखोपभोग करून, अंतकालीं सत्यपुराप्रत गमन करिता जाहला ॥ ९ ॥ तस्मात हे ऋषीहो, असें परम दुर्लभ सत्यनारायणाचें व्रत जो कोणी करितो, अथवा भक्तीनें पुण्यकारक कथा जो कोणी

ततोऽसौसत्यदेवस्यपूजांगोपगणैःसह ॥ भक्तिश्रद्धान्वितोभूत्वाचकारविधिनानृपः ॥ ८ ॥ सत्यदेवप्रसादेनधनपुत्रान्वितोभवत् ॥ इहलोकेसुखंभुक्त्वाचांतेसत्यपूरंययौ ॥ ९ ॥ यइदंकुरुतेसत्यव्रतंपरमदुर्लभम् ॥ शृणोतिचकथांपुण्यांभक्तियुक्तःफलप्रदाम् ॥ १० ॥ धनधान्यादिकंतस्यभवेत्सत्यप्रसादतः ॥ दरिद्रोलभतेवित्तंबद्धोमुच्येतबंधनात् ॥ ११ ॥ भीतोभयात्प्रमुच्येतसत्यमेवनसंशयः ॥ ईप्सितंचफलंभुक्त्वाचांतेसत्यपुरंव्रजेत् ॥ १२ ॥

श्रवण करितो, त्याला फळ प्राप्त होतें ॥ १० ॥ सत्यदेवाचे प्रसादेंकरून त्या मनुष्याला धनधान्यादिकांची प्राप्ति होते. दरिद्री आहे त्याला धन प्राप्ति होते. जो बद्ध आहे तो बंधनापासून मुक्त होतो. ॥ ११ ॥ ज्याला भीति उत्पन्न जाहली तो भयापासून मुक्त होतो यांत संशय नाहीं आणि जें इच्छित तें फल प्राप्त होऊन अंतीं सत्यपुराप्रत जातो ॥ १२ ॥

50483

सूत ह्मणतात, ऋषीहो, या प्रकारेंकरून तुह्मांला सत्यनारायणाचें व्रत सांगितलें हें व्रत जो मनुष्य करितो तो सर्व दुःखापासून मुक्त होतो ॥ १३ ॥विशेषेंकरून कलियुगामध्यें सत्यदेवाची पूजा तत्काल फल देणारी आहे. कितीएक लोक याच सत्यनारायणाला काल, सत्यदेव व ईश असें ह्मणतील ॥१४॥ कोणी सत्यनारायण, कोणी सत्यदेव, असें ह्मणतील. परंतु भगवान् नानाप्रकारचीं रूपें धारण

इतिवःकथितंविप्राःसत्यनारायणव्रतम् ॥ यत्कृत्वासर्वदुःखेभ्योमुक्तोभवतिमानवः ॥ १३ ॥ विशेषतःकलियुगेसत्यपूजाफलप्रदा ॥ केचित्कालंवदिष्यंतिसत्यमीशंतमेवच ॥ १४ ॥ सत्यनारायणंकेचिसत्सत्यदेवंतथापरे॥ नानारूपधरोभूत्वासर्वेषामीप्सितप्रदः॥१५॥भविष्यतिकलौसत्यव्रतरूपीसनातनः॥यइदंपठतेनित्यंशृणोतिमुनिसत्तमाः ॥ सत्यंनश्यंतिपापानिसत्यदेवप्रसादतः ॥१६॥

करून सर्वांचें इच्छित पूर्ण करील ॥ १५ ॥ असा भगवान् या कलियुगांत सनातन ह्मणजे चिरकाल व्रतरूपी असा होईल. जो ही कथा पठण करील अथवा श्रवण करील त्याचीं सत्यदेवाचे प्रसादेंकरून सर्व पातकें नाश होऊन मनोरथ पूर्ण होतील. असें सूत शौनकादि ऋषींप्रत सांगते जाहले ती कथा यथामत्या निवेदन केली ॥ १६ ॥

इति श्रीस्कंदपुराणेरेवाखंडेसत्यनारायणव्रतकथायांपंचमोऽध्यायः समाप्तः ॥ ५ ॥ सत्यनारायणकथासमाप्ता ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

इति श्रीस्कंदपुराणे रेवाखंडे सत्यनारायणकथायां पंचमोऽध्यायः समाप्तः ॥ ५ ॥

सत्यनारायणकथा समाप्त.

श्रीसत्यनारायणपूजेचेंसाहित्य.

तांब्या १, ताम्हन, १ तांदूळ अर्धशेर, केळीचे खांब च्यार, गंध, पुष्प अक्षता, धूप दीप, हळद कुंकु, गुलाल, साखर, विड्याचीं पानें २५, सुपाऱ्या ५०, खोबऱ्याची वाटी, बदाम २, खारका ३, नारळ १. दूर्वा पंच पल्लव, रांगोळी, पाट, सखलाद, कापूर, बुक्का, सुगंधी तेल, ऊन पाणी, अरगजा, पंचामृत साहित्य दूध, दहीं, तूप, मध, साखर, नैवेद्यास (तूप साखर, गव्हाचा रवा, दुध हीं सर्व सवाशेर वजनाचीं धरावीं. शिवाय त्याजवर सवाशेर केळीं टाकावीं. व वेलदोडे घालावे) महानैवेद्य अन्नाचा, पूर्वपूजा व उत्तरपूजा वगैरे ठिकाणीं एकंदर खुर्दा आठ आणे व पुराणिकास आठ आणे भूयसी शक्ती प्रमाणें असावी.

प्रसादाचें सामान.

सवाईचे मानानें असावें.

तूप. साखर. रवा. दूध. केळीं.

हें पुस्तक
पुरंदरे आणि कंपनी यांणीं
" ज्यूबिली " प्रिंटिंग प्रेस मध्यें छापून प्रसिद्ध केलें.
शके १८१८, सन १८९६. तारिख ५ माहे जूलै.
(सर्व हक्क प्रसिद्ध कर्त्यांनीं ठेविला आहे)

॥ इति सत्यनारायणपूजासार्थकथा स० ॥

WOMEN'S
LIBRARY

AUTHOR

TITLE

VSa 294.5
Sat
50483

Date Due